

ΔΗΜΟΣ

ΑΛΙΜΟΥ

ΑΛΙΜΟΣ

η γόνη μας

ΜΙΑΗΤΟΣ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑ

ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΜΟΥ

ΑΛΙΜΟΣ
η πόλη μας

ALIMOS
our town

MIAHTOS
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΤΕΛΕΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το μαγικό
«κρατίδιο του Αλίμου»

Πριν από λίγο καιρό, στην παρουσίαση του τελευταίου βιβλίου μου, με παρόντα τον Δήμαρχο Αλίμου, φίλους χειμερινούς κολυμβητές, δημότες, στελέχη της πανέμορφης Ακτής του Ήλιου, είχα αναφερθεί στο «κρατίδιο του Αλίμου». Δεν διάλεξα τυχαία τις λέξεις αυτές. Διότι ο Δήμος μας έχει τη δική του προσωπικότητα και φυσιογνωμία· την δική του αύρα που τον διαπερνά.

Το «όλον» του Δήμου είναι ένας τρόπος ζωής. Με αιχμή μια από τις πιο όμορφες θάλασσες του τόπου μας. Κατοίκους γελαστούς. Φωτεινούς. Ανοιχτούς. Παρά τις ευρύτερες δυσκολίες. Με κατοικίδια. Ποδήλατα. Περιπατητές, με τα σκυλάκια τους

FOREWORD

The enchanting
“state of Alimos”

Not long ago during my last bh, in the presence of the mayor of Alimos, friends winter swimmers, citizens, executives of the stunning Coast of Sun, I referred to the “state of Alimos”. It was not by chance that I chose these words. The reason is that our borough has its own personality and character; its own aura that pervades it.

The “whole” of the Municipality is a way of life culminating in one of the most beautiful seas in our country, smiling residents who are bright and open despite overall difficulties, pets, bicycles and strollers with their dogs who take care of stray cats. This way of life embraces residents, winter swimmers and

που φροντίζουν τις αδέσποτες γάτες. Αυτός ο τρόπος ζωής αγκαλιάζει κατοίκους, χειμερινούς κολυμβητές και επισκέπτες. Ενώ η τοπική αυτοδιοίκηση, ως ραχοκοκκαλιά, ελκύει νεότερες γενιές και οραματιστές. Στον Άλιμο, τοπικές αρχές, σύγχρονοι επιχειρηματίες, κάτοικοι με οικολογικές ευαισθησίες πάλεψαν με την απειλή της καταστροφής στη θάλασσά μας· με οργάνωση και πάθος· και νίκησαν.

Ως Αλεξανδρινός, ως τέκνο της διασποράς, στην Ελλάδα αναζητούσα μια φωλιά που να συνδυάζει ποιότητα ζωής, ανθρώπινη ζεστασιά και ορίζοντα που προσδιορίζει η απεραντοσύνη της θάλασσας. Όλα αυτά τα βρήκα στο «κρατίδιο του Αλίου». Άλλωστε, η απέραντη παραλία του μου θυμίζει εκείνη της γενέτειράς μου. Για μένα ο Άλιμος είναι ένας ευλογημένος χώρος, και γι' αυτό δημιουργεί πιο ευτυχισμένους ανθρώπους.

Ας μιλήσω όμως, τώρα, καθαρά διανοητικά: Στον Άλιμο αισθάνομαι «σαν στο σπίτι μου» διότι είναι ο τόπος του Θουκυδίδη. Εξάλλου τα βιβλία μου, που είναι πολιτικοϊστορικά, αποτελούν το πιο δημιουργικό κομμάτι της ζωής μου. Είναι στον Άλιμο, άλλωστε, που έγραψα τα τελευταία πέντε έργα μου, που θεωρώ ως τα πιο ώριμα.

Το «κρατίδιο του Αλίου», λοιπόν, σφύζει από προσωπικότητα. Το λεύκωμα αυτό αποτυπώνει συνταρακτικά όμορφες εικόνες. Μέσα από αυτές, και από εκείνα που βιώνουμε καθημερινά, προκύπτει η ουσία του ότι θα έπρεπε να απολαμβάνουμε κάθε πλευρά της ζωής μας. Στον πιο μαγικό δήμο της Αθήνας.

Γιάννης Λούλης

Πολιτικός αναλυτής, επικοινωνιολόγος, συγγραφέας.
Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Cambridge

visitors. While the town authorities, as a backbone, attracts younger generations and dreamers. In Alimos, local authorities, modern entrepreneurs, environmentally concerned residents struggled to face the threat of disaster at our sea with a plan and zest; and they won.

As an Alexandrian, as a diaspora child, I sought a nest combining quality of life, human warmth and a horizon defined by the vastness of the sea in Greece. I found all of the above in the “state of Alimos”. Besides, its vast coastline reminds me that of my birthplace. For me, Alimos is a blessed place and this is the reason people are happier.

Let me speak completely intellectually now, though: I feel “at home” in Alimos as it is Thucydides' place. Besides, my books, which are of the political-historical genre, constitute the most creative part of my life. It is in Alimos indeed that I wrote my last five works, which I consider to be the most mature ones.

The “state of Alimos”, bursts with character. This album portrays outstandingly beautiful pictures. Through them as well as what we experience in our daily life, we get the essence which is that we should enjoy every aspect of our lives. In the most enchanting borough of Athens.

Yannis Loulis

Political analyst, communications expert, author.
Doctor of Cambridge University

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Το Κτήμα Τράχωνες

Στέφανος Ιωάννου Αλιμούσιος, πάλαι ποτέ Ευωνυμεύς

«Γύρω μας χιλιόμετρα μοναξιάς και ησυχίας»

Δέσποινα Γερουλάνου το γένος Στρέιτ

Είναι για μένα, ιδιαίτερη χαρά να προλογίσω σήμερα το φωτογραφικό λεύκωμα-οδοπορικό «ΑΛΙΜΟΣ», τον τόπο που γεννήθηκα και μεγάλωσα, με φωτογραφίες του Γιάννη Γιαννέλου που εκδίδει ο εκδοτικός οίκος «Μίλητος». Μια πρωτοβουλία του δημάρχου Αλίου με κείμενα των συνεργατών του. Κάτι που μου δίνει την ευκαιρία να εξιστορήσω μέσα σε λίγες σελίδες την πρόσφατη ιστορία ενός κομματιού γης, της γης όμως που πατάμε καθημερινά και είναι αδύνατον να φανταστούμε ότι υπάρχουν άνθρωποι ανάμεσά μας που έζησαν σε αυτή τη γη, με τις χιλιάδες πολυκατοικίες την εποχή που ήταν χωρίς σχεδόν ούτε ένα σπίτι. Από την λεωφόρο Βουλιαγμένης μέχρι την παραλία και από το Ελληνικό έως το Μπραχάμι, τον σημερινό Άγιο Δημήτριο, εκτός από τα λίγα σπίτια του κτήματος, δεν υπήρχε τίποτε άλλο. Μόνο στο Κοντοπήγαδο υπήρχε ένα καφεενάκι για τους κυνηγούς που ερχόντουσαν μαζί με τα τρυγόνια. Η σημερινή λεωφόρος Αλίου ήταν ένας φρεσκοφυτεμένος ελαιώνας. Μια γη τραχειά, γεμάτη πέτρες, αλλά συγχρόνως τόσο ειδυλλιακή.

INSTEAD OF A PREFACE

The Trachones Estate

Stephanos Ioannou from Halimous, erst from Euonymos

“Around us kilometres of loneliness and peace”

Despina Geroulanou, neé Straight

It is a special pleasure for me today to preface the album – travelogue “ALIMOS”, the place where I was born and raised, featuring photographs by Yannis Yanellos, which is published by “Militos” publications - an initiative of the mayor of Alimos including texts by his colleagues. This is an opportunity for me to briefly narrate the recent history of a piece of land, which is the land we walk on every day and find it impossible to imagine that there are people among us who lived in this land with the thousands of blocks of flats in times when there hardly existed a house. From Vouliagmenis avenue to the seaside avenue and from Hellinikon to Brahami, current Aghios Demetrios, there existed nothing besides the few houses in the estate. Only at Kontopigado there was a small coffee shop for the hunters who came along with the turtledoves. Current Alimou avenue was a newly planted olive grove. It was a rough, full of rocks land but very idyllic at the same time.

Γεννήθηκα λίγο προτού ξεσπάσει ο πόλεμος, στις 4 Ιουνίου του 1940, όπως και οι τρεις μεγαλύτεροι αδελφοί μου, στο Κτήμα Τράχωνες τότε που το Κτήμα είχε μεν συρρικνωθεί πολύ σε σχέση με την πρώτη του έκταση, αλλά μετά από δέκα χρόνια εντατικής φύτευσης είχε αρχίσει, πάρα τις πολύ μεγάλες καταστροφές του Μεσοπολέμου, να μπορεί να θρέφει τους καλλιεργητές του.

Το Κτήμα αυτό ήταν, πριν από την Επανάσταση του 1821, ένα τεράστιο τοιφλίκι ενός Οθωμανού πασά, που είχε το σπίτι του στο ερειπωμένο, σήμερα, σπίτι πάνω στον λόφο. Ένα σπίτι με ιστορία τουλάχιστον 250 ετών. Μετά την Επανάσταση και με τον ερχομό του βασιλιά Όθωνα το Κτήμα το είχε ο Ανδρέας Λουριώτης, αυλάρχης της βασιλικής Αυλής, στο οποίο είχε βρει ή είχε δημιουργήσει εκτροφείο αλόγων για τη Βασιλική Φρουρά. Δεν είχε παιδιά και το Κτήμα το κληρονόμησε ο ανεψιός του. Όταν δε πέθανε και εκείνος, μη έχοντας και αυτός παιδιά, το άφησε στο Ναυτικό, που προσπαθούσε να ανασυντάξει, μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους, τις δυνάμεις του. Το Κτήμα εκτείνονταν τότε από τον Βύρωνα έως το Ελληνικό, και από τους πρόποδες του Υμηττού έως το Καλαμάκι. Πρέπει να ήταν περίπου 10.000 παλαιά στρέμματα. Το Ναυτικό το χώρισε στα τρία και το έβγαλε άμεσα σε πλειστηριασμό. Το πρώτο κομμάτι, το πιο κοντινό στην πόλη, το αγόρασε ο επιστάτης του Κτήματος Νάστος, που πήρε τον Βύωνα και την Ηλιούπολη, το παραθαλάσσιο τμήμα το αγόρασε ο Συνεταιρισμός του Ελληνικού και το μεσαίο ο πάππος μου ο Μαρίνος Γερουλάνος (1867-1960). Πρέπει να ήταν γύρω στα 3.000 παλαιά στρέμματα. «Γύρω μας χιλιόμετρα μοναξιάς και ησυχίας» γράφει η μητέρα μας, όταν ανέλαβαν ο πατέρας μου και εκείνη το 1930, στο Ημερολόγιό της.

I was born shortly before the war broke out, on 4 June 1940, in the Trachones Estate, just like my three elder brothers, when the Estate was reduced compared to its initial size but, thanks to extensive planting for ten years, it had started to afford feeding its cultivators, despite the big damages in the Interwar period.

Before the Independence War in 1821, this Estate had been the fiefdom of an Ottoman pasha, who lived in the currently ruined house upon the hill; a house bearing a history of at least 250 years. After the Independence War and upon the arrival of king Otto, the Estate was in the possession of Andreas Louriotis, the Lord Chamberlain of the Royal Court, who had found or had created a hore farm for the Royal Guard there. He had no children so his nephew inherited the Estate. After his own death, having no children himself, the nephew left it to the Navy which was in the process of regrouping its forces after the Balkan Wars. At that time, the Estate stretched from Vyron to Hellinikon and from the foot of mount Hymettus to Kalamaki. It must have been about 10,000 historical acres. The Navy partitioned it in three pieces and auctioned it immediately. The first piece, the one closest to the town, was bought by the foreman of the Nastos Estate, who bought Vyron and Helioupolis; the seafront part was bought by the Cooperative Socitey of Hellinikon and the middle one was bought by my grandfather, Marinos Geroulanos (1867-1960). It must have been about 3,000 historical acres. “Around us kilometres of loneliness and peace” writes our mother in her Diary, when my father and she took over the Estate in 1930.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την, ακόμα χειρότερη, ανταλλαγή των πληθυσμών ο τότε Αρχιεπίσκοπος έκανε έκκληση, μέσω όλων των εκκλησιών της χώρας σε όλους τους Έλληνες να έρθουν αρωγοί των χιλιάδων προσφύγων, που έφτασαν στον τόπο μας φέρνοντας μαζί τους μόνο ό,τι μπορούσαν να μεταφέρουν μόνοι τους. Μεταξύ άλλων πολλών, στο Κτήμα έφτασε και μια μικρή οικογένεια από τον Πόντο. Μαζί τους έφεραν μέσα σε ένα σακί ό,τι πιο πολύτιμο είχαν, τα κόκαλα των προγόνων τους, τίποτε άλλο. Τα έθαψαν στο νεκροταφείο δίπλα στο εκκλησάκι των Εισοδίων της Θεοτόκου των Τραχώνων. Λίγο πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν πέθανε ο πατέρας τους, τα ξανασήκωσαν και τα έθαψαν μαζί του. Ρίζωσαν έτσι δίπλα μας, στην σημερινή Αργυρούπολη.

Παρακινούμενος, ο Μαρίνος Γερουλάνος από τις διάφορες συγκινητικές ιστορίες των προσφύγων, από την έκκληση του Αρχιεπισκόπου, αλλά και από την προσωπική του εμπειρία –είχε περιθάψει πάνω από 5.000 τραυματίες στον σιδηροδρομικό σταθμό του ΟΥΖΑΚ κοντά στην Άγκυρα, τον οποίο είχε μετατρέψει σε στρατιωτικό νοσοκομείο– αποφάσισε το 1923-1924 και δώρισε το 1/3 του κτήματός του στους πρόσφυγες από την Αργυρούπολη και τα Σούρμενα του Πόντου. Οι Αργυρουπολίτες τον αντάμειψαν, όταν δεν μπορούσε πια να το αρνηθεί, με το να ονομάσουν την κεντρική τους λεωφόρο: Μαρίνου Γερουλάνου. Επίσης, χάρισε τότε στο κράτος, και μάλιστα σε πλάτος 60 μέτρων, τη λεωφόρο Βουλιαγμένης, από την αρχή της Ηλιούπολης έως την αμερικανική Βάση, τη σημερινή μεγάλη ευθεία, αρνούμενος να ονομαστεί η λεωφόρος αυτή με το όνομά του, όπως επέμενε ο τότε πρωθυπουργός. Είναι τα σύνορα του δήμου μας προς τα ανατολικά.

After the Smyrna Catastrophe and the even worse exchange of population, the Archbishop pleaded through every church in the country for all the Greeks to assist the thousands of refugees who had arrived in our land, bringing along only what they could carry themselves. Among many others, a small family from Pontus arrived at the Estate. They had what was most valuable to them in a sac – their ancestors' bones; nothing else. They buried them in the cemetery next to the chapel of the Presentation of Mary in Trachones. Shortly before World War 2, when their father died, they unearthed them and buried them with him. Thus, they rooted next to us, in present Argyroupolis.

Motivated by the refugees' various moving stories, the Archbishop's plead as well as his personal experience – he had hospitalised more than 5,000 wounded at the UCAK railway station close to Ankara, which he had turned into a military hospital – Marinos Geroulanos decided to offer 1/3 of his estate to refugees of Pontus from Argyroupolis and Sourmena in 1923 -1924. Despite his objections, the population of Argyroupolis rewarded him by naming their main avenue after him: Marinou Geroulanou. Moreover, he donated the country Vouliagmenis avenue, 60 metres in width actually, from the beginning of Argyroupolis up to the American base, the long straight part nowadays, refusing this avenue to be named after him despite the prime minister's insistence. It is our municipality's eastern boundaries.

Ο γιος του Μαρίνου και πατέρας μας Ιωάννης (1905-1993), περπάτησε το Κτήμα αυτό από τα παιδικά του χρόνια. Το Κτήμα αγοράστηκε το 1918 όταν ο πατέρας μας ήταν δεκατριών χρονών. Σίγουρα ήταν εκείνο που έπαιξε τον βασικό ρόλο ώστε να σπουδάσει γεωπόνος στο Μόναχο (1921-1928). Το ανέλαβε το 1930 όταν ήταν είκοσι πέντε ετών! Κόσμημα του κτήματος ήταν το εκκλησάκι των Εισοδίων της Θεοτόκου, του Ιου και όχι όπως μας λένε σήμερα του 15ου αιώνα. Οι νωπογραφίες της Πλατυτέρας, του Αγίου Νικολάου και των Εισοδίων είναι πράγματι του 16ου αιώνα. Ακόμα και ο Μαρινάτος έλεγε του πατέρα μου ότι είναι του Ιου και ότι ο ίδιος είχε παρασυρθεί από τις νωπογραφίες και τον λίγο ψηλό τρούλο, και γι' αυτό τον είχε τοποθετήσει αργότερα. Άλλα αξιοθέατα ήταν τότε το Μαγγανοπήγαδο, που υπάρχει ακόμα, οι στάβλοι των αλόγων, το μαντρί, αλλά και το μακρύ υπόγειο αρχαίο υδραγωγείο που έφερνε το νερό στο περιβόλι. Πίσω από το σπίτι γύρω από τον λόφο υπήρχαν καμιά δεκαπενταριά τεράστιοι ογκόλιθοι, θεμέλια κάποιας μυκηναϊκής οχύρωσης. Τον ανεμόμυλο τον έφερε ο πατέρας από την Κεφαλονιά.

Ο πατέρας γρήγορα μετέτρεψε το Κτήμα σε ένα πολυδυναμικό κτήμα με 300 πρόβατα, 60 γελάδια, 300 κότες, 40 μελίσσια, 200 φιστικιές, 100 αμυγδαλιές, συκιές, αμπέλια, κηπευτικά, και ατελείωτα σιτηρά. Στις 220 περίπου πανάρχαιες ελιές φυτεύτηκαν δέκα χιλιάδες νέες! Δυστυχώς, η φυλλοξήρα κατέστρεψε τα αμπέλια, ο μελιταίος πυρετός εξολόθρευσε όλα σχεδόν τα γελάδια και βύθισε την πολυβραβευμένη βιομηχανία γάλακτος, βουτύρου και παγωτών, με την επωνυμία ΤΡΑΧΩΝΕΣ, στα χρέη. Έτσι αυτή δεν μπόρεσε να επιβιώσει και τα μηχανήματά της έγιναν η βάση της Ελληνικής Βιομηχανίας Γάλακτος (ΕΒΓΑ). Αργότερα, όλες οι ελιές ξεριζώθηκαν· κανείς δεν τις σεβάστηκε. Όταν παντρεύτηκαν οι

Marinos's son, our father Ioannis (1905-1993), walked the Estate since his childhood. The Estate was bought in 1918, when our father was thirteen years old. It must have played a role on his decision to study agriculture in Munich (1921-1928). He took it over in 1930 when he was twenty-five years old! The jewel in the Estate was the chapel of the Presentation of Mary dating back to the 11th and not the 15th century as we are told nowadays. The frescoes of Platytera Mary (more spacious than heavens), Saint Nikolaos and the Presentation actually date back to the 16th century. Even Marinatos used to tell my father that they date back to the 11th century and that he had been misled himself by the frescoes and the somewhat high dome and this was the reason he had dated it at a more recent time. Other attractions there used to be the Treadmill, which still survives, the stables, the pen as well as the long underground ancient aqueduct that watered the orchard. Behind the house there used to be about fifteen huge boulders surrounding the hill, the foundations of some Mycenaean fortification. The windmill was brought from Cephalonia by my father.

Very soon, my father turned the Estate into a multifunctional estate hosting 300 sheep, 60 cows, 300 chickens, 40 beehives, 200 pistachio trees, 100 almond trees, fig trees, vines, vegetables and countless grains. Apart from the about 220 age-old olive trees, ten thousand new ones were planted! Unfortunately, phylloxera destroyed the vines, brucellosis eliminated nearly all cows and got the several times awarded milk, butter and ice-cream industry under the name TRACHONES deeply in debt. Therefore, the industry was unable to survive and its machinery became the springboard for the Hellenic Milk Industry (EVGA). Later on, the olive trees were all uprooted;

αδελφές του πατέρα, το κτήμα μοιράστηκε στα πέντε, οι αδελφές πούλησαν αρκετά γρήγορα τα δικά τους κομμάτια, για το αεροδρόμιο απαλλοτριώθηκαν στην αρχή 600 και μετά τον πόλεμο άλλα 80 στρέμματα. Τα Κτήμα σμίκρυνε πολύ, το δε καλλιεργήσιμο μέρος ήταν ακόμη μικρότερο. Ο λόφος του Πανιού ήταν πάντα επιβλητικός, αλλά χέρσος και μη καλλιεργήσιμος.

Παρ' όλα αυτά όταν γεννήθηκα το Κτήμα ήταν ζωντανό. Το 1939 ο πατέρας μας είχε πάει με το αυτοκίνητο στη Γερμανία. Εκεί είδε την προετοιμασία του πολέμου και όταν επέστρεψε φύτευσε κάθε σπιθαμή γης με σιτηρά. Σαράντα ολόκληρες θη-

nobody respected them. When my father's sisters got married, the estate was divided in five parts, the sisters sold their shares pretty quickly, and 600 acres at first and 80 more after the war were expropriated for the airport. The Estate shrank considerably, the farmland even more so. The Pani hill had always been imposing but not arable.

Nevertheless, when I was born the Estate was thriving. In 1939, my father drove to Germany. He witnessed the preparations for the war there and upon his return he sowed cereals all over the land. A total of 40 stacks of crops were harvested

μωνιές σπαρτά θέρισαν οι Αρβανίτες, που ερχόντουσαν για να θερίσουν, κάθε χρόνο από τα Κόκλα (Πλαταιές), τον Ιούνιο του 1940. Έκρυψε το στάρι στο σπιτάκι με τα εργαλεία για τις μέλισσες. Όταν ήρθαν οι Γερμανοί και μπήκαν στο μελισσοκομείο δεν τόλμησαν να μπουν πιο μέσα από την πόρτα. Οι μέλισσες φρόντισαν να το κρατήσουν μυστικό. Έτσι, το στάρι αυτό κατάφερε να θρέψει κατά τη διάρκεια του πολέμου σαράντα οικογένειες, που εργάζονταν ή εξαρτιόντουσαν από αυτό, μεταξύ αυτών ογδόντα παιδιά. Τετρακόσια γραμμάρια στάρι για τον καθένα μαζί με μια κουταλιά λάδι και κάπου κάπου κάνα αυγό ή λίγο πρόβειο γάλα από αυτά που έκρυβαν από τους Γερμανούς, οι οποίοι τα μάζευαν όλα για τον στρατό. Έτσι μπόρεσαν να επιβιώσουν όλοι. Βρούβες, άγρια ραδίκια, ζοχοί, γλιστρίδες, σπαραγγάκια, που πήγαιναν και μάζευαν οι γυναίκες μόνες τους στο Κτήμα ή στον Υμηττό, καθώς και μερικά σχεδόν λαθραία οπωροκηπευτικά, κυρίως κολοκύθια ή αγκιναρούλες, ήταν τα μόνα «συμπληρώματα» τροφής της εποχής εκείνης. Σοκολάτα πρωτοδοκίμασα επτά ή οκτώ ετών από τα συσσίτια της UNRA, εκείνες με το κίτρινο περιτύλιγμα. Ένα τετραγωνάκι την ημέρα και αυτό με το ξυραφάκι για να μην τελειώνει! Έτσι, μέχρι τώρα, δεν χρειάστηκα οδοντίατρο!

Ο Εμφύλιος έφερε τα γνωστά δεινά από τα οποία ούτε το Κτήμα έμεινε ανέπαφο. Ένα από τα χειρότερα επακόλουθα ήταν η αστυφιλία. Η επαρχία, μη νιώθοντας ασφάλεια, ερημώθηκε. Η υδροκέφαλη Αθήνα απορρόφησε τον μισό πληθυσμό της Ελλάδας. Από εκεί που ο κάθε κάτοικος είχε μια προσωπικότητα και η γνώμη του μετρούσε στο χωριό, ήρθε στην Αθήνα και έγινε νούμερο ενός συνδικάτου. Ποιος τολμούσε να πει ένα βρομόλογο στο κτήμα ή στο χωριό; Το μάθαινε αμέσως ο πατέρας ή ο δάσκαλος.

by Arvanites, who would come to harvest every year from Kokla (Plataea), in June 1940. He hid the wheat in the shed where he stored the tools for the beehives. When the Germans arrived and entered the apiary, they did not dare step further in than the door. The bees saw that the secret was kept. Thus, during the war, this wheat managed to feed forty families who worked at or depended on the estate, amongst them eighty children. Four hundred grammars of wheat for each one along with a spoonful of olive oil and, occasionally, an egg or some sheep milk from what they could hide from the Germans who collected everything for their troops. This is how they all managed to survive. Mediterranean mustard, chandelion greens, sow thistles, purslane, wild asparagus collected by the women themselves from the Estate or mount Hymettus as well as some secretly grown vegetables, mainly zucchini or artichokes were the only food complements in that period of time. I first tasted chocolate, which was given out at the UNRA kitchen soup, at the age of seven or eight; it was the bar in the yellow wrapper. I had a square piece every day, cut with a razor blade so that it wouldn't end! So, I haven't been in need of a dentist so far!

The Civil War caused the known sufferings which did not leave the Estate unaffected. One of the worst consequences was urbanisation. The countryside was deserted as its population felt insecure. Hydrocephalus Athens absorbed half the population of Greece. Each one had a personality of their own and their opinion was respected in the village but when they came to Athens, they became a number in a syndicate. Who dared utter a dirty word in the fields or in the village?

Η αστυφιλία επέφερε την επέκταση της Αθήνας. Η πίεση της απαλλοτρίωσης μεγάλωνε, οι πωλήσεις έγιναν επιτακτικές έστω και με 60 δραχμές το στρέμμα! Το κτήμα συρρικνώνονταν. Τα πρόβατα απαγορεύτηκαν, στάρι υπήρχε, αλλά ίσα ίσα για τα ζώα και το ψωμί του σπιτιού. Οι καλλιέργειες άλλαξαν. Φυτεύτηκαν τριαντάφυλλα και γαρίφαλα που απέδιδαν κάτι παρά πάνω. Αλλά και αυτά ατύχησαν. Κατά την πρώτη «πασσοκρατία» έβαλαν δύο φορές φωτιά στις σέρες των λουλουδιών, τραμπούκοι απειλούσαν τους εργαζόμενους, οι δρόμοι πρόσβασης προς το Κτήμα, ένας καταργήθηκαν από τον δήμο, η δωρεά τεσσάρων στρεμμάτων δίπλα στην εκκλησιά για να κτιστεί ένα τοπικό Αρχαιολογικό Μουσείο με τα ευρήματα των Τραχώνων και του Αγίου Κοσμά δεν έγινε αποδεκτή. Το Κτήμα φορολογούνταν, ως «εντός σχεδίου πόλεως», ενώ μόλις σαράντα χρόνια μετά διαγράφεται η πιθανότητα να μπει το 1/4 του υπολοίπου στο «σχεδίο πόλεως». Το οικονομικό βάρος ήταν δυσβάστακτο. Η Εφορία άπληστη και φιλοχρήματη. Το δε κράτος δεν δέχτηκε ποτέ να πληρώνονται οι φόροι σε γη, όπως γίνεται σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη. Θα το είχε αποκτήσει λίγο λίγο! Η πώληση έγινε επιτακτική. Έτσι, από τα 3.000 παλαιά στρέμματα του 1918, δωρίστηκαν περίπου τα 1.000 το 1923, χωρίστηκαν τη δεκαετία του 1930 στα πέντε, στον Πόλεμο θα ήταν γύρω στα 300-400 και, τέλος, έμειναν μόνο 100 νέα στρέμματα που πουλήθηκαν το 1993 στην εταιρεία «Μάκρο», η οποία αγοράστηκε πριν από δυο χρόνια από την εταιρεία «Σκλαβενίτη».

Με τη συρρίκνωση του κτήματος, την εντατικοποίηση των καλλιεργειών, τη θεμελίωση των θερμοκηπίων και διαφόρων άλλων εργασιών άρχισαν να εμφανίζονται και διάφορα αρχαία νεκροταφεία. Τάφοι απείρακτοι ή συλημένοι, με πλούσια αγγεία που είχε λειτουργήσει για τουλάχιστον τρεις χιλιάδες

Their father or teacher found out immediately.

Urbanisation resulted in the growth of Athens. The pressure for expropriation was becoming intense, selling was compelling even at 60 drachmas an acre! The Estate shrank even more. Sheep keeping was banned; there was wheat but only for the needs of the animals and the house bread. Farming changed. Rose bushes and carnations, which were more profitable, were planted. But they failed too. Under the first Pasok government, the greenhouses were set to fire twice, bullies threatened workers, the roads leading to the Estate were gradually cancelled by the town authorities, the donation of four acres next to the chapel for the construction of a local Archaeological Museum to host the findings in Trachones and Aghios Kosmas was declined. The Estate was taxed as if located within an urban zoning area, whereas just forty years later, the prospect of including 1/4 of the rest of the estate in the urban zoning area was withdrawn. The financial burden was unbearable. The Tax authorities were avaricious and grasping. The state, on the other hand, never accepted the alternative of paying taxes by land equivalent as it is common practice in many European countries. The Estate would have come in their possession over time! Selling was compelling. Therefore, from the 3,000 historical acres in 1918, about 1,000 were donated in 1923, they were divided into five in 1930, during the War there would be about 300-400 and, eventually, only 100 acres were left. They were sold in 1993 to “Makro” company, which was bought by the firm “Sklavenitis” two years ago.

The shrinking of the estate, the increase of farming, the foundation of greenhouses and various others works brought various ancient burial sites to light. Intact or plundered tombs

χρόνια, ένα θέατρο, 2-3 αγάλματα, μαζί με τους προαναφερθέντες ογκόλιθους μυκηναϊκής εποχής και τις χιλιάδες οψιδιανούς, αποδείκνυαν ότι ο τόπος αυτός είχε κατοικηθεί, χωρίς καμία διακοπή, για τουλάχιστον 10.000 χρόνια. Η γη που πατάμε σήμερα είχε θρέψει τουλάχιστον 300 γενεές ανθρώπων, άλλοτε πλούσια άλλοτε φτωχικά. Σήμερα προσφέρει αντ' αυτού στέγη σε χιλιάδες συμπολίτες μας.

Όταν, λοιπόν, σκάβοντας εμφανιζόντουσαν αρχαία, ο πατέρας σταματούσε τη φύτευση και με αφάνταστη ακρίβεια άρχιζε τις ανασκαφές. Σχεδίαζε και κατέγραφε τα πάντα με σύμβουλο και παραστάτη τον αδελφικό του φίλο, τον αείμνηστο Ιωάννη Παπαδημητρίου, διευθυντή της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας. Μόλις κάποιο εύρημα ήταν πιο σημαντικό ερχόταν να βοηθήσει και έδινε τις κατευθύνσεις. Το ελαιοτριβείο μετατράπηκε σε μουσείο απ' όπου πέρασαν όλοι οι μεγάλοι αρχαιολόγοι της υφηλίου, καθώς πολλά από τα ευρήματα ήταν τοποθετημένα έτσι όπως βρέθηκαν. Ήταν κάτι που δεν το βλέπει κανείς ούτε σήμερα σε άλλα μουσεία. Η φήμη του πατέρα ξεπέρασε τα σύνορα του Κалаμακίου, όπου είχε χρηματίσει και πρόεδρος της κοινότητας. Το Πανεπιστήμιο της Βασιλείας τον τίμησε αναγορεύοντάς επίτιμο διδάκτορά του! Η Αμερικανική Αρχαιολογική Εταιρεία τον εξέλεξε επίτιμο μέλος της, και ας μην ήταν αρχαιολόγος.

Όταν πέθανε ο πατέρας, όλα τα ευρήματα μεταφέρθηκαν στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά. Εκεί εκτίθενται σήμερα τα πιο σημαντικά, λιγότερο όμως από το 1/20. Τα άλλα, πάνω από χίλια, δεκαπέντε χρόνια μετά βρίσκονται ακόμα μέσα στις κάσες. Από τις χιλιάδες οψιδιανούς, από τον λόφο του Πανιού, δεν έχει εκτεθεί ούτε ένας! Εάν δεν ενδιαφερθεί άμεσα ο Δήμος θα πάνε στα υπόγεια του Νέου Μουσείου στο Κερασίни.

with rich, poor or no offerings at all, a well, which had operated for at least three thousand years, filled with earthen vessels, a theatre, 2-3 statues along with the aforementioned Mycenaean era boulders and thousands of obsidians gave evidence that this land had been inhabited without interruption for at least 10,000 years. The land we are stepping on today has fed at least 300 generations of people sometimes abundantly and sometimes poorly. Nowadays it offers shelter to thousands of our co-citizens instead.

When upon digging then, ancient remains came to light, our father stopped planting and began excavations with incredible precision. He would sketch and record everything under the consult and support of his brotherly friend, the late Ioannis Papadimitriou, the director of the Archaeological Department. He would come to help and give directions immediately when some finding was of importance. The mill was turned into a museum, which was visited by every prominent archaeologist in the world, as many of the findings were exhibited the way they were found. It was a sight rarely seen in other museums even today. Father's reputation reached beyond the Kalamaki boundaries, where he had served as the president of the community. The University of Basel presented him with an honorary doctorate! The American Archaeological Society elected him an honorary member, despite the fact that he was not an archaeologist.

When father passed away, all finds were transferred to the Archaeological Museum of Piraeus. Nowadays, it hosts the most significant ones, fewer however than 1/20 of the total. The rest – more than a thousand – are still in boxes, fifteen years later. Of the thousands of obsidians from Pani hill none has

Έχασε μια φορά την ευκαιρία να έχει ο Δήμος Αλίου το δικό του Αρχαιολογικό Μουσείο, ας μην επαναληφθεί. Το σπίτι πάνω στον λόφο προσφέρεται ιδεωδώς για Αρχαιολογικό Μουσείο.

Κανείς σήμερα δεν μπορεί να φανταστεί πώς ήταν πριν από εβδομήντα χρόνια η περιοχή των Τραχώνων, ειδυλλιακή μεν, αλλά τραχιά και δύσκολη. Ηλεκτρικό δεν υπήρχε, διαβάζαμε με τη λάμπα πετρελαίου, κι αυτό ούτε έξι χιλιόμετρα από το Σύνταγμα. Η ΔΕΗ ήρθε το 1953. Νερό από την ΕΥΔΑΠ, την τότε Ούλεν, ήρθε μόνο αφού τελείωσα το σχολείο, το 1958. Αν δεν παίρναμε το λεωφορείο των έξι το πρωί δεν μπορούσαμε να πάμε σχολείο· των επτά και των οκτώ από τη Γλυφάδα δεν σταματούσε, ήτανε πάντοτε γεμάτο. Ο αδελφός μου ο μεγάλος πήγαινε επί χρόνια στο Ψυχικό με το ποδήλατο! Σκέφτεστε τι θα έλεγαν σήμερα τα παιδιά σας; Τους δύο μικρότερους μας έβαλαν, αργότερα, εσωτερικούς στα Ανάβρυτα. Και όμως σήμερα όλοι γκρινιάζουμε επειδή το σχολείο δεν είναι αρκετά κοντά, δεν έχει στάση το λεωφορείο στη γωνία. Ο Δήμος δεν μαζεύει τα σκουπίδια! Μιλάμε σήμερα για ανακύκλωση ενώ ήδη τότε το κάθε σκουπιδάκι έμπαινε στον λάκκο πίσω από το σπίτι, έμενε 3-4 χρόνια ήσυχα εκεί, να το χωνέψει η γη και μετά πήγαινε για λίπασμα στα κηπευτικά. Τα απόβλητα έφευγαν σε έναν υπόγειο ερμητικά κλεισμένο λάκκο, ο οποίος ξεχείλιζε μέσα σε ένα υπόγειο αυλάκι και πότιζε το χωράφι με τις αμυγδαλιές. Τα περιττώματα των αγελάδων, των αλόγων και των προβάτων μαζεύονταν συστηματικά και αφού χώνευαν έδιναν το καλύτερο λίπασμα για τα οπωροκηπευτικά. Τώρα αποκαλούνται βιολογικά προϊόντα. Στους Τράχωνες μόνο τέτοια υπήρχαν· χρήματα για λιπάσματα δεν υπήρχαν. Εκατό συνταγές είχε η μητέρα μου για να φτιάχνει τα περίφημα κολοκυθάκια των Τραχώνων, που έλιωναν στο στόμα!

been exhibited! If the Municipality Authorities do not express any interest soon, they will be transferred to the basements of the New Museum in Keratsini. The Municipality of Alimos has already missed the chance to have its own Archaeological Museum once; let it not miss it again. The house on the hill is ideally suitable for an Archaeological Museum.

Today no one can imagine what the Trachones area looked like seventy years ago; idyllic on one hand, rough and tough on the other. There was no power – we used to study under an oil lamp – in an area closer than six kilometres away from Syntagma square. Power was connected in 1953. Water supply from water company EYDAP, former OULEN, was provided only after I graduated school in 1958. If we did not catch the six o' clock bus in the morning we could not go to school; the seven and eight o' clock busses from Glyfada never stopped at Kalamaki, as they were always packed. My elder brother would go to Psychiko on his bicycle for years! Think what your children would say about it today! The two younger ones attended the boarding school of Anavyrta later on.

Recycling is a hot issue now, whereas back then all rubbish would be placed in the pit behind the house, left there for 3-4 years until decayed and then used as compost for the vegetables. Waste would be collected in a tightly sealed underground pit which overflowed into an underground canal and watered the almond trees orchard. Cow, horse and sheep excrement was methodically collected and after it was processed it became the best compost for the vegetables. Nowadays these products are called organic products. Trachones Estate produced only this kind of products; there was no money for chemical fertilisers.

Δείτε, λοιπόν, σήμερα αυτές τις ωραίες φωτογραφίες του τόπου μας, του Αλίου στη σημερινή του μορφή και βοηθήστε τα παιδιά σας να συνειδητοποιήσουν ότι κάτω από την ασφαλτο στο δρόμο που παίζουν, υπήρχε μια εύφορη γη που κάποτε καλλιεργούνταν και έτρεφε οικογένειες. Ίσως παρακινηθούν να επιστρέψουν κάποια μέρα στα χώματα των προγόνων τους και για να τα καλλιεργήσουν ξανά.

Στον Άλιμο, αυτή η εποχή πέρασε ανεπιστρεπті. Η γη σκεπάστηκε και το νερό της βροχής δεν θα το καταπιεί πια η γη. Θα κυλήσει στην ασφαλτο και θα φύγει στη θάλασσα. Η γη θα μένει απότιστη, θα σκληρύνει σαν πέτρα. Τα υπολείμματα του Κτήματος Τραχώνων και το Πανί θα μείνουν όμως η εξαίρεση. Θα θυμίζουν μια άλλη εποχή. Μια εποχή που μας πρόσφερε εμπειρίες, γνώσεις, ευαισθησίες και συναισθήματα που δεν μπορούν να τα νιώσουν όσοι κατοικούν σήμερα στην ίδια θέση. Η γη όμως που στέκεται το σπίτι τους, αυτή που τους προσφέρει στέγη, θα τους θυμίζει καθημερινά ότι πριν από αυτούς έζησαν εδώ, επί χιλιάδες χρόνια, άνθρωποι επώνυμοι και ανώνυμοι, που χάρηκαν, γλέντησαν, αλλά και πείνασαν, πόνεσαν και πέθαναν. Εδώ έχουν ρίζες και οι σημερινοί Αλιμούσιοι τις ρίζες τους. Ρίζες στη γη, όμοιες με εκείνες που κουβάλησαν οι Πόντιοι στην πλάτη τους και έκαναν τη γη αυτή τη νέα τους πατρίδα. Απολαύστε, λοιπόν, τις ομορφιές αυτής της γης στις σελίδες που έπονται...

Στέφανος Ι. Γερουλάνος

Παραθέσαμε αυτολεξεί στον πρόλογο το κείμενο που μας έκανε την τιμή να μας παραχρήσει ο Στέφανος Γερουλάνος. Δεν αφαιρέσαμε τις όποιες πολιτικές αιχμές, όχι γιατί τις υιοθετούμε, αλλά για να μην καταστραφεί η αυθεντικότητα αυτής της σπάνιας ιστορικής πηγής.

My mother had a hundred different recipes for the renowned zucchini of Trachones which melted in the mouth!

Now then, watch these beautiful photographs of our place, Alimos, in its present form and help your children to understand that under the asphalt in the street where they play, there used to be fertile land which was cultivated and fed families once. They may be motivated to return to their ancestors’ land some day and farm it again.

For Alimos, this period has gone never to return. The land has been covered and it will not absorb rainwater any longer. It will flow on the asphalt and end up in the sea. The land will remain arid, it will harden like a stone. What is left from the Trachones Estate and Pani hill, though, will be an exception. It will remind us of a different period of time. A period that offered us experiences, knowledge, sensitivities and emotions that cannot be felt by the people who inhabit the same area. The land, however, which bears their house and offers them shelter, will remind them daily of the fact that before them here lived prominent and ordinary people who rejoiced, feasted, starved, suffered and died for thousands of years. It is here where current people of Halimous have rooted. Their roots are just like those that the Pontus people carried on their backs and made this place their new homeland. So, enjoy the beauties of this land in the pages that follow....

Stephanos I. Geroulanos

We quoted the text we were honoured to be granted by Stephanos Geroulanos in the Foreword. Any political hints were not cut not because we embrace them but so as not to destroy the authenticity of this rare historical source.

«Άλιμος» θα πει θαλασσινός...

Καλώς ήρθατε στον Δήμο Αλίου!

Ανάμεσα στον Ύμηττό και τη θάλασσα του Σαρωνικού απλώνεται το σύγχρονο παραθαλάσσιο προάστιο του Αλίου και σας καλωσορίζει στις ομορφιές του και στην ιστορία του.

Το όνομά του το πήρε από τον αρχαίο Αλιμούντα. «Άλς» είναι η αρχαία ελληνική λέξη που σημαίνει «θάλασσα», το αλάτι, ενώ «άλιμος» ονομάζεται το φυτό αρμυρήθρα που φύονταν άφθονο στην περιοχή.

Στους κλασικούς χρόνους (5ος-4ος αι. π.Χ.), στον χώρο όπου σήμερα καταλαμβάνει η διοικητική περιφέρεια του Αλίου υπήρχαν ο Δήμος Αλιμούντος και μέρος του Δήμου Ευνύμου. Ο Αλιμούς και το Ευώνυμον ήταν Αττικοί Δήμοι που συμμετείχαν με εκπροσώπους τους στην αθηναϊκή Βουλή των Πεντακοσίων, ενώ, όπως είναι γνωστό, ο Αλιμούς υπήρξε η πατρίδα του μεγάλου ιστορικού Θουκυδίδη, αλλά και ο τόπος όπου τελούνταν η ξακουστή γιορτή των Θεσμοφορίων.

Όμως η ιστορία της πόλης μας αρχίζει πολύ πιο πριν...

“Alimos” means of the sea....

Welcome to Alimos Municipality!

Between Hymettus and the Saronic sea there stretches the modern seaside suburb of Alimos and welcomes you to its beauties and history.

Its name comes from the ancient word Halimous. “Als” is the ancient Greek for the “sea”, salt, while “alimos” is the name of the plant glasswort which used to grow in abundance in the area.

During the classical era (5th – 4th c. B.C), the current administrative area of Alimos used to be the deme of Halimous and part of the deme of Euonymon. Halimous and Euonymon were demes of Attica whose delegates participated in the Athenian Boule (Council) of the Five Hundred, while it is well known that Halimous was the birthplace of the great historian Thucydides as well as the place where the renowned festival of the Thesmophoria used to be held.

Nevertheless, the history of our town begins a lot earlier....

Μια ιστορία 5.000 ετών

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

Στην περιοχή του Αλίμου τα αρχαιότερα ίχνη ανθρώπινης παρουσίας που έχουν βρεθεί έως σήμερα τοποθετούνται γύρω στο 3.000 π.Χ., δηλαδή στη νεολιθική εποχή! Στη νοτιοδυτική πλαγιά του λόφου του θεού Πανός (σημερινό Πανί), βρέθηκαν κυκλωτερής περίβολος, θεμέλια οικιών, λίθινα εργαλεία, θραύσματα πήλινων αγγείων και απολεπίσματα οψιδιανού, του πετρώματος που εισάγονταν από τη Μήλο και χρησιμοποιούνταν ευρύτατα στον ελλαδικό χώρο για την κατασκευή εργαλείων. Η συχνή παρουσία του οψιδιανού στις ανασκαφές του Αλίμου αποδεικνύει τις οργανωμένες επαφές των αρχαίων κατοίκων της περιοχής με τα νησιά του Αιγαίου.

Στο τέλος της νεολιθικής εποχής ανήκει και ο αρχαίος οικισμός στο Κοντοπήγαδο, που μέρος του καταστράφηκε κατά τη διαπλάτυνση της λεωφόρου Βουλιαγμένης, τη δεκαετία του '60! Εδώ βρέθηκαν λάκκοι εργαστηριακής χρήσης, υπόσκαπτη οικία/καλύβα, εργαστηριακά σκεύη, όπως μήτρα χύτευσης χάλκινων εργαλείων, λίθινα εργαλεία, λεπίδες οψιδιανού, αλλά και υπολείμματα τροφής, όπως θαλασσινά όστρεα και κελύφη σαλιγκαριών.

Από τα λείψανα της πρωτοελλαδικής εποχής ξεχωρίζει μια πήλινη σφραγίδα με σταυρόσχημο εγχάρακτο, εύρημα που φανερώνει αναπτυγμένο σύστημα ελέγχου της διακίνησης των αγαθών σε οργανωμένη κοινωνία. Στον ίδιο χώρο εγκαθίσταται στο τέλος του 14ου αιώνα π.Χ. ο μυκηναϊκός οικισμός, με κεντρικό σημείο του μια μεγαρόσχημη αίθουσα με μικρά δωμάτια τριγύρω. Έχουμε, δηλαδή, στη θέση Κοντοπήγαδο μια μικρογραφία ενός τυπικού συγκροτήματος μυκηναϊκής εποχής!

A 5,000-year-old history

PREHISTORY

The most ancient traces of human presence that have been found in the area of Alimos so dare date back to circa 3,000 B.C., that is in the Neolithic era! On the southwest slope of god Pan's hill (present Pani hill) there were found a circular enclosure, house foundations, ceramic vessel fragments and obsidian flakes, the rock which was imported from Melos and was widely used in the Helladic area for tool making. The frequent presence of obsidian in excavations in Alimos gives evidence of the systematic contact of the local ancient people with the Aegean islands. Of the late Neolithic era is also the ancient settlement at Kontopigado, part of which was destroyed during the widening of Vouliagmenis avenue in the '60s! Here were found pits for workshop use, a dug-out house/shed, workshop vessels such as a casting mould for bronze tools, stone tools, obsidian blades as well as food remains such as sea shells and snail shells.

Among the remains of the early Helladic era there stands out a ceramic seal featuring a cross-shaped engraving, a find that reveals an advanced system of controlling goods transportation in an organised society. In the same area there develops the Mycenaean settlement at the end of the 14th century B.C., featuring a megaroid chamber surrounded by small rooms as its central point. In other words, at the Kontopigado site we have a miniature of a typical Mycenaean complex!

Ταυτισμένη με το ακρωτήριο του Αγίου Κοσμά είναι η «Κωλιάς Άκρα», ένας ακόμα ιερός τόπος του Δήμου Αλιμούντος. Περιοχή ξακουστή στην Αρχαιότητα για την «κεραμική» γη της, δηλαδή τα ποιοτικά κοιτάσματα πηλού που έδιναν εξαιρετικά αγγεία. Στην Κωλιάδα Άκρα, σημερινό Άγιο Κοσμά, εντοπίστηκε σημαντική πρωτοελλαδική εγκατάσταση και νεκροταφείο. Βρέθηκαν λάκκοι για αποθήκευση τροφίμων, χαλικόστρωτος δρόμος, σπίτια με στενούς δρόμους... Οι τότε κάτοικοι του οικισμού είχαν στενές σχέσεις με τις Κυκλάδες και υπήρχε μεταξύ τους ανταλλαγή ιδεών και προϊόντων.

Στη μυκηναϊκή εποχή ιδρύθηκε εδώ σημαντικός οικισμός και μάλιστα στην κορυφή του ακρωτηρίου βρέθηκε μικρό τείχος, ίσως για προστασία από πειρατικές επιδρομές. Μόλις το 2003, κατά τη διαπλάτυνση της παραλιακής και της λεωφόρου Αλίου, αποκαλύφθηκε θαλαμωτός μυκηναϊκός τάφος, ο οποίος είχε υποστεί μεγάλη καταστροφή από την κατασκευή υπερκείμενου γερμανικού πυροβολείου. Αλλά κι οι «σπηλιές», που θυμούνται οι παλιοί, στα λεγόμενα «Λουτρά Αλίου», στην ακτή Καλαμακίου, πρέπει να σχετίζονται με θαλάμους οργανωμένου νεκροταφείου, που ανήκε στην Κωλιάδα Άκρα. Οψιδιανοί και όστρακα (θραύσματα πήλινων αγγείων) πρωτοελλαδικής και μυκηναϊκής περιόδου έχουν, επίσης, βρεθεί στον λόφο Γερουλάνου και στον λόφο της Αγίας Άννας.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Αλιμούς και ο Ευώνυμος, οι δύο αρχαίοι όμοροι δήμοι που στο μεγαλύτερο μέρος τους συμπίπτουν με τον σημερινό Άλιμο, πρέπει να σχηματίστηκαν τον 6ο αιώνα π.Χ. με τη μεταρρύθμιση του Κλεισθένη. Στον χώρο όμως που καταλάμβαναν προϋπήρξε ζωή από τον 8ο αιώνα. Αυτό αποδεικνύουν οι γεωμετρικοί και αρχαϊκοί τάφοι που αποκαλύφθηκαν στην περιοχή.

Aghios Kosmas cape is identified with “Kolias Akra”, another sacred site of the deme of Halimous. In Antiquity, it was renowned for its “ceramic” soil, that is, the quality clay deposits which created exquisite vessels. At Kolias Akra, present Aghios Kosmas, a significant early Helladic settlement and a burial site were located. Pits for food storage, a gravel road, houses and alleys were found...The people of that settlement had close links with the Cyclades and there was an exchange of ideas and products between them.

In the Mycenaean era, a significant settlement was established here; actually a small wall was found at the top of the cape probably for protection from pirates' raids. As late as 2003, during the widening works of the seaside avenue and Alimou avenue, a domed Mycenaean tomb was discovered having suffered great damages from the construction of the nearby German gun emplacement. In addition, the “caves” that the elderly remember at the so-called “Alimos Baths” on the coast of Alimos must be associated with chambers of an organised burial site belonging to Kolias Akra.

Obsidians and ostrakon (earthenware fragments) of the early Helladic and the Mycenaean era have also been found on the Geroulanos hill and the Aghia Anna hill.

HISTORY

Halimous and Euonymous, the two neighbouring ancient demes who identify with present Alimos in their biggest part, must have been formed in the 6th century B.C. by the reform of Cleisthenes. However, life pre-existed in the area they occupied since the 8th century. This is documented by the geometric and archaic tombs that were discovered in the area.

Ο Δήμος Αλιμούντος βρίσκονταν ανάμεσα στους Δήμους των Φαληρέων και των Αιξωνέων. Ήταν Δήμος της Λεοντίδας φυλής, που πήρε το όνομά της από τον Λέοντα, μυθικό γιο του Ορφέα. Αποτελούσε μια ήρεμη εξοχή με αγροικίες και κτήματα για όσους Αθηναίους αναζητούσαν κοντινό καταφύγιο ξεκούρασης από το πολύβουο κλεινόν άστυ. Ο Αλιμούς ήταν μάλλον αραιοκατοικημένος, όπως συμπεραίνεται από σχετικές αναφορές του ρήτορα Δημοσθένη, ήταν όμως ιδιαίτερα φημισμένος για δύο λόγους: τον Θουκυδίδη και τα Θεσμοφόρια.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Θουκυδίδης Ολόρου Αλιμούσιος: Ο μέγας ιστορικός της Αρχαιότητας που, μέχρι σήμερα, σχεδόν είκοσι έξι αιώνες μετά, διδάσκεται στα σπουδαιότερα πανεπιστήμια του κόσμου. Γεννήθηκε στον Δήμο Αλιμούντος γύρω στα 460 π.Χ. κι είχε πατέρα τον Όλορο από τη Θράκη και μητέρα την Ηγησίππη από τη γενιά του Μιλτιάδη. Το 424 π.Χ. εξορίστηκε από την Αθήνα επειδή δεν μπόρεσε να κρατήσει την Αμφίπολη μέσα στην Αθηναϊκή Συμμαχία. Η εξορία τού έδωσε την ευκαιρία να αφιερωθεί ολόψυχα στη συγγραφή της ιστορίας του Πελοποννησιακού Πολέμου (431-404 π.Χ.), του εμφυλίου που συντάραξε τον αρχαίο ελλαδικό χώρο τον 5ο αιώνα π.Χ. Ο Θουκυδίδης εγκαινιάζει την επιστημονική ιστοριογραφία εισάγοντας την αναζήτηση των βαθύτερων αιτίων, την κριτική σκέψη και τη συστηματική αντικειμενικότητα. Θέτει τον άνθρωπο ως μοναδικό υποκείμενο της ιστορίας, αφήνοντας εντελώς έξω τον ρόλο των θεών και της μοίρας από την εξέλιξη των ιστορικών γεγονότων.

Πιστεύοντας ότι η ανθρώπινη φύση δεν αλλάζει, γράφει για να αφήσει το έργο του «κτῆμα ἐς αἰί», δηλαδή παντοτινό απόκτημα

The deme of Halimous was between the demes of Phaleron and Aexone. It was a deme of the Leontis phyle, which was named after Leon, the mythical son of Orpheus. It was a peaceful countryside with cottages and estates for those Athenians who sought a nearby haven to rest from the busy city. Halimous was rather sparsely populated as confirmed from relevant references by rhetor Demosthenes; however, it was particularly well-known for two reasons: Thucydides and the Thesmophoria.

THUCYDIDES

Thucydides of Holorus from Halimous: The great historian of Antiquity who, twenty-six centuries later, is still taught at the most distinguished universities in the world. He was born in the deme of Halimous circa 460 B.C.; his father was Holorus from Thrace and his mother was Hegesippe, from the Miltiades' generation. In 424 B.C., he was exiled from Athens as he was not able to keep Amphipolis within the Athenian Ally. The exile offered him the opportunity to wholeheartedly dedicate to chronicling the history of the Peloponnesian War (431-404 B.C.), the civil war that shook the ancient Helladic area in the 5th century B.C.

Thucydides initiates scientific historiography introducing the identification of deeper causes, critical thinking and systematic objectivity. He considers man to be the only subject of history, excluding completely the role of gods and fate in the development of historic events.

Holding the belief that human nature does not change, he writes to leave his work “Ktema es aei” that is, a possession of people for all time... Thucydides records history with a view to our understanding, not remembering. As noted by great Hellenist

των ανθρώπων... Ο Θουκυδίδης γράφει ιστορία, όχι για να θυμόμαστε, αλλά για να καταλάβουμε. Όπως σημειώνει η εξάριετη ελληνίστρια Jacqueline de Romilly, να καταλάβουμε όχι μόνο το παρελθόν, αλλά τις παγκόσμιες αλληλουχίες που αναπαράγονται...

Από το 1984 επίσημο έμβλημα του Δήμου Αλίου είναι η μορφή του μεγάλου ιστορικού, ενώ από το 1985 καθιερώθηκε η διοργάνωση τακτικού διεθνούς επιστημονικού συμποσίου με θέμα τον Θουκυδίδη.

ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΑ

Απ' ό,τι φαίνεται, το κέντρο της δημόσιας και της θρησκευτικής δραστηριότητας του Δήμου Αλιμούντος υπήρξε ο λόφος της Αγίας Άννας, μεταξύ της λεωφόρου Αλίου και του πρώην αεροδρομίου. Εδώ, γύρω στα 1930, η αρχαιολογική σκαπάνη αποκάλυψε λείψανα παλαιοχριστιανικής βασιλικής, η οποία είχε κτιστεί πάνω στα ερείπια ενός αρχαίου ιερού. Το ιερό αναγνωρίζεται ως το «Θεσμοφόριο», τον τόπο, δηλαδή, όπου τελούνταν η ξακουστή γιορτή των Αθηναίων, τα Θεσμοφόρια. Δυστυχώς, κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι Γερμανοί κατέσκαψαν τον λόφο για οχυρωματικά έργα, με αποτέλεσμα να εξαφανιστούν τα ευρήματα!

Τα Θεσμοφόρια ήταν πανελλήνια θρησκευτική εορτή στην οποία συμμετείχαν μόνο γυναίκες. Γιορτάζονταν σε πολλές ελληνικές πόλεις, τον μήνα Πυανεψιών (περίπου στα τέλη Οκτωβρίου) για να τιμηθεί η Θεσμοφόρος Δήμητρα, η θεά που χάρισε τους θεσμούς και τους κανόνες στους ανθρώπους. Η αντρική παρουσία απαγορευόταν, όπως μαθαίνουμε κι από τη γνωστή κωμωδία του Αριστοφάνη «Θεσμοφοριάζουσαι».

Στην Αθήνα τα Θεσμοφόρια τελούνταν στο ιερό της θεάς Δήμητρας στον Δήμο Αλιμούντος. Επικεφαλής της εορτής ήταν δύο γυναίκες, οι άρχουσες, που εκλέγονταν από τον όμιλο των

Jacqueline de Romilly, with a view to our understanding not only the past but also the worldwide sequences that are repeated.

The figure of the great historian has been the emblem of the municipality of Alimos since 1984, while a regular international scientific symposium on Thucydides has been established since 1985.

THE THESMOPHORIA

It appears that the centre of public and religious activity in the deme of Halimous was the hill of Aghia Anna, between Alimou avenue and the former airport. Here, circa 1930, archaeological excavations unearthed remains of a late Christian basilica which was built on the ruins of an ancient sanctuary. The sanctuary is recognised as the “Thesmophorio”, that is the venue where the renowned festival of the Athenians, the Thesmophoria, was held. Unfortunately, during World War 2, the Germans dug the hill throughout for fortifications which resulted in the loss of the finds!

The Thesmophoria was a Panhellenic festival in which only women participated. It was celebrated in numerous Greek towns in the month of Pyanepsion (at about the end of October) in honour of the Thesmophoros Demeter, the goddess who brought the gifts of customs and laws to humankind. Male presence was forbidden, as is also found out from the known comedy by Aristophanes “The Thesmophoriazousae”. In Athens, the Thesmophoria was celebrated at the sanctuary of goddess Demetra in the deme of Halimous. The leaders of the festival were two women, the archouses, who were chosen from the group of the rest of the women. A pre-festival ritual was the Ste-

άλλων γυναικών. Προεόρτια των Θεσμοφορίων ήταν τα Στήνια, σε ανάμνηση της στιγμιαίας ευαρέσκειας που δοκίμασε η Δήμητρα ακούγοντας τα αστεία και τα τραγούδια της γριάς Ιάμβης (εξού και το ιαμβικό μέτρο), όταν αποκαμωμένη από την αναζήτηση της Κόρης κάθισε λίγο να ξεκουραστεί. Στη διάρκεια των Στηνίων επικρατούσε κλίμα αστεϊσμού και πειραγμάτων μεταξύ των γυναικών που επιβαλλόταν να απέχουν από ερωτικές δραστηριότητες κατά το διάστημα της εορτής.

Τα Θεσμοφόρια περιλάμβαναν την «Άνοδο», πομπή προς το ιερό της θεάς με τις συμμετέχουσες να φέρουν στο κεφάλι βιβλία των θεσμών και των κανόνων, τη «Μέση», μέσο της γιορτής και ημέρα νηστείας και την «Καλλιγένεια». Κατά τη διάρκεια της «Μέσης» οι γυναίκες κάθονταν κοντά στο άγαλμα της θεάς πάνω σε κλαδιά λυγαριάς κι έτρωγαν μόνο «σησαμούντες», γλυκά από σπόρους σουσαμιού, κάτι σαν παστέλι. Τη νύχτα γινόταν πυρσοφορία και ομαδικός χορός, ενώ οι γυναίκες έριχναν στα «χάσματα της Δήμητρος και της Κόρης» ζωντανά μικρά γουρουνάκια σε ανάμνηση του χοιροβοσκού Ευβουλέα, που τον κατάπιε η γη μαζί με το κοπάδι του, όταν ο Πλούτωναρ άρπαξε την Περσεφόνη. Αργότερα, οι «Αντλήτριες» κατέβαιναν στα χάσματα και περιμάζευαν τα απομεινάρια από τα θυσιασμένα χοιρίδια. Ότι συλλέγονταν τοποθετούνταν στους βωμούς και η τέφρα τους ανακατεμένη με δημητριακά κι άλλους καρπούς σκορπίζονταν στα χωράφια, για να εξασφαλιστεί η γονιμότητα της γης. Στην κορυφή του λόφου της Αγίας Άννας είναι ορατά κάποια χάσματα του βράχου, εκεί όπου βρίσκονταν οι οχυρωματικές εγκαταστάσεις των Γερμανών. Ίσως αυτά να είναι τα χάσματα των αρχαίων τελετών...

Την ημέρα της «Καλλιγένειας» γιορτάζονταν πανηγυρικά η ευφορία της γης, η ευτεκνία και η πολυτεκνία των γυναικών. Εορτάζονταν επίσης η ίδρυση του πολιτισμένου βίου, που άρχισε με

nia commemorating the instant pleasure Demeter experienced on hearing the jokes and songs by old Iambi (and this explains the iambic pentameter), when, exhausted by searching for Core, she sat down for a while to rest. During the Stenia there dominated an atmosphere of fun and joking among the women who were compelled to abstain from any sexual activity during the festival. The Thesmophoria included the “Anodos” (ascent), a procession towards the sanctuary of the goddess with the participants bearing books on customs and laws on their heads, the “Messi” (middle), the middle of the celebration, and “Kalligenia” (fair birth). During the “Messi” the women would sit near the statue of the goddess upon wicker twigs and eat only “sesamountes” that is, sweets made from sesame seeds. At night there was held a torchlight race and group dancing whereas the women threw small live piglets into the “chasms of Demeter and the Core” commemorating the pig shepherd Euvouleus who vanished into the earth along with his herd when Pluto abducted Persephone. Later on, the “Antletries” would go down in the chasms and collect the remains of the sacrificed piglets. Whatever was collected would be laid on the altars and their ash, mixed with grains and other fruits, was sprinkled in the fields to ensure fertility of the earth. On top of the hill of Aghia Anna some chasms can be seen where the German fortification facilities were. Perhaps these are the chasms of the ancient rituals...

On the day of “Kalligeneia” the fertility of the earth, fair birth and the blessing of many children for women were celebrated. The establishment of civilised life which began with the cultivation of the land was also celebrated. The Thesmophoria ended with the “eupaedias” race, in which the award was given to the moth-

την καλλιέργεια της γης. Τα Θεσμοφόρια έκλειναν με τον «εupaedias» αγώνα, όπου το βραβείο το έπαιρνε η μητέρα που είχε γεννήσει το ωραιότερο παιδί του έτους.

Κοντά στη θέση του Θεσμοφορίου, στη νότια πλαγιά του λόφου της Αγίας Άννας, στην οδό Μαρίνου Αντύπα, το 1987, οι ανασκαφές αποκάλυψαν χώρο αρχαίου θεάτρου. Από το μνημείο σωζόταν η προεδρία, δηλαδή η πρώτη σειρά των καθισμάτων για τους επίσημους, στην αρχική της θέση με έξι διπλούς θρόνους. Το σπάραγμα μιας επιγραφής στο ένα από τα δύο μαρμάρινα βάθρα που βρέθηκαν δεν αφήνει καμιά αμφιβολία ότι πρόκειται για το αρχαίο θέατρο του Δήμου Αλιμούντος. Οι αρχαιολόγοι πιστεύουν ότι κάπου κοντά στο θέατρο πρέπει να υπήρχε και ιερό του θεού Διονύσου.

ΚΩΛΙΑΣ ΑΚΡΑ (ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ)

Η Κωλιάς Άκρα, ο σημερινός Άγιος Κοσμάς, ανήκε στον Δήμο Αλιμούντος και σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές ήταν ιερός τόπος στα ιστορικά χρόνια. Μια παλιά παράδοση εξηγεί το όνομα «Κωλιάς»: Ένας νεαρός συνελήφθη από πειρατές που τον έδεσαν «κατά τα κώλα», δηλαδή στα άκρα, στα πόδια. Η κόρη του αρχηγού των πειρατών τον ερωτεύτηκε και τον απελευθέρωσε. Ο νεαρός από ευγνωμοσύνη ίδρυσε τον πρώτο ιερό ναό της περιοχής, που έκτοτε ονομάστηκε «Κωλιάς»...

Ο Ησύχιος αναφέρει ότι στην περιοχή υπήρχε ιερό της Αφροδίτης αλλά και πολύστυλο ιερό της Δήμητρας. Ο Πausanias (2ος αι. μ.Χ.), ο αρχαίος περιηγητής, κάνει λόγο για τα αγάλματα της Αφροδίτης Κωλιάδος και των Γενετυλλίδων θεών που προστάτευαν τις εγκύους και τον τοκετό.

Μια ιστορία με τον Σόλωνα (7ος-6ος αι. π.Χ.) μαρτυρεί τη λατρεία της Δήμητρας και της Κόρης στην Κωλιάδα Άκρα. Όπως

er who had given birth to the most beautiful child of the year.

Close to the site of the Thesmophorio, on the south slope of the hill of Aghia Anna, in Marinou Antypa street, excavations brought to light an ancient theatre in 1987. From the monument there was saved the proedria, that is the first row of seats reserved for official people, at their original location featuring six double thrones. The fragments of an inscription on one of the two marble pediments discovered do not allow for any doubt as to the fact that it is the ancient theatre of the deme of Halimous. Archaeologists claim that there had to be the shrine of god Dionysus somewhere near the theatre.

KOLIAS AKRA (AGHIOS KOSMAS)

Kolias Akra, present Aghios Kosmas, belonged to the deme of Halimous and according to ancient sources it was a sacred place in historic times. An old tradition explains the name “Kolias”: a young man was caught by pirates who tied him up “kata ta kola”, that is in the limbs, the legs. The chief pirate’s daughter fell in love with him and freed him. Being grateful, the young man founded the first temple in the area, which was named “Kolias” since then...

Hesychius reports that there was a sanctuary of Aphrodite in this area, as well as a multi-columned sanctuary of Demeter. Pausanias (2nd c. A.D.), the ancient traveler, mentions the statues of Kolias Aphrodite and the Genetyllides gods, who protected pregnant women and birth.

A story involving Solon (7th – 6th c. B.C.) documents the worship of Demeter and Core at Kolias Akra. According to Plutarch, on the day Demeter was celebrated at Kolias Akra,

διηγείται ο Πλούταρχος, στην Κωλιάδα Άκρα, τη μέρα που γιορτάζονταν η Δήμητρα, ο Σόλωνας θέλοντας να αποσπάσει τη Σαλαμίνα από τα Μέγαρα, με δέλεαρ τις όμορφες Αθηναίες που χόρευαν προς τιμήν της θεάς, εξαπάτησε τους Μεγαρείς. Έντυσε γυναικεία οπλισμένους νεαρούς Αθηναίους κι όταν οι Μεγαρείς πήγαν ν' αρπάξουν τις γυναίκες, βρέθηκαν αντιμέτωποι με τα αθηναϊκά μαχαίρια. Όμως κι ο Ηρόδοτος πρώτος, κι αργότερα ο Πausανίας αναφέρουν ότι εδώ ξεβράστηκαν τα περσικά ναυάγια, μετά την καταστροφή του στόλου των Μήδων στη Σαλαμίνα (480 π.Χ.): «...έχει δὲ σταδίους εἴκοσιν ἄκρα Κωλιάς· ἐς ταύτην φθαρέντος τοῦ ναυτικοῦ τοῦ Μήδων κατήνεγκεν ὁ κλύδων τὰ ναυάγια».

Ωστόσο, οι ανασκαφικές έρευνες έχουν αποκαλύψει ελάχιστα ευρήματα των κλασικών χρόνων στην περιοχή. Ίσως όσα είδαν οι αρχαίοι περιηγητές παραμένουν θαμμένα κάπου στο ακρωτήριο του Αγίου Κοσμά...

ΛΟΦΟΣ ΠΑΝΙ

Στην οδό Κλειούς, το 1999, η εύρεση ενός ταφικού περιβόλου αποκάλυψε ότι στην περιοχή είχαν πραγματοποιηθεί ταφές κάθε είδους. Βρέθηκαν βαθείς λάκκοι καύσης των νεκρών αλλά και ρηχές ταφικές πυρές, τάφοι απλοί, αλλά και κεραμοσκεπείς, μία μαρμάρινη σαρκοφάγος και αρκετοί εγχυτρισμοί, δηλαδή ταφές νηπίων κυρίως μέσα σε μεγάλα αγγεία.

Ευρήματα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελούν τα τέσσερα μεγάλα μαρμάρινα αγγεία (λήκυθοι) του 4ου αι. π.Χ. με ανάγλυφες παραστάσεις αποχαιρετισμού του ανθρώπου που φεύγει από τη ζωή. Οι αρχαιολόγοι αποκαλούν αυτές τις σκηνές «δεξιώσεις», καθώς ανάμεσα στον νεκρό και τον ζωντανό που τον αποχαιρετά υπάρχει χειραψία, χαιρετισμός με το δεξί χέρι. Μάλιστα, η μία από τις ληκύθους βρισκόταν στην κορυφή μιας στήλης που έφερε

Solon deceived the Megara men tempting them with the beautiful Athenian women who danced in honour of the goddess, in an attempt to detach Salamis from the power of Megara. He had armed young Athenian men dressed in feminine clothes and when the Megara men tried to take the women, they found themselves facing Athenian daggers.

Moreover, Herodotus first and Pausanias later report that Persian shipwrecks were washed ashore here after the Medes' fleet was destroyed at Salamis (480 B.C.): "... twenty stadium-lengths away is the headland called Kolias; to this place, when the Persian fleet was destroyed, the wreckage was carried down by the waves".

However, excavations have brought few finds of the classical era to light in this area. What the ancient travellers saw may still remain buried at the cape of Aghios Kosmas....

PANI HILL

The discovery of a burial enclosure in Kleious street in 1999 revealed the fact that various burials had taken place in the area. There were found pits for the cremation of the dead as well as surface funeral pyres, simple tombs as well as tile-roofed ones, a marble sarcophagus and several jar-burials, that is mainly infant burials in large vessels.

Of particular interest are the four big marble vessels (lekythos) of the 4th c. B.C. bearing relief representations of farewell to the person who died. Archaeologists call these scenes "dexioseis", as a handshake with the right (dexi) hand between the dead person and the one that bids farewell to them is represented. Actually, one lekythos was found at the top of a column which bore inscriptions with the names of an entire family from Hal-

χαραγμένα τα ονόματα ολόκληρης οικογένειας Αλιμουσίων!

Μαρμάρινα είναι και τα δύο γοητευτικά λιοντάρια που κοσμούσαν επιτύμβιο μνημείο και βρέθηκαν στις δυτικές υπώρειες του λόφου Πανί. Αρκετά σημεία του συγκεκριμένου λόφου χρησίμευαν ως λατομεία, απ' όπου και προέρχονται οι μεγάλοι ασβεστολιθικοί κυβόλιθοι που έχουν χρησιμοποιηθεί στην κατασκευή των ταφικών περιβόλων.

Σε λατομείο στο Πανί έχουμε ως κατάλοιπο των μεσοβυζαντινών χρόνων ένα πρόχειρο νοικοκυριό κάποιων κτηνοτρόφων. Μια πήλινη κυψέλη στη θέση της, σπασμένες και ακέραιες χύτρες. Σε μια απ' αυτές βρέθηκαν τα απομεινάρια του τελευταίου μαγειρεμένου φαγητού τους: κεφαλάκι και ποδαράκια αρνιού...

ΤΡΑΧΩΝΕΣ

Όπως προαναφέρθηκε, ο σημερινός Άλιμος περικλείει και μέρος του αρχαίου Δήμου Ευωνύμου. Ο Ευώνυμος ή το Ευώνυμον καταλάμβανε τμήματα του Αλίου, της Αργυρούπολης, του Ελληνικού και της Ηλιούπολης. Πήρε το όνομά του από τον ήρωα Ευώνυμο, γιο της Γης και του Ουρανού. Ανήκε στην Ερεχθίδα φυλή και φαίνεται ότι ήταν σχετικά πυκνοκατοικημένος δήμος, αφού εξέλεγε δέκα βουλευτές στην αθηναϊκή Βουλή των πεντακοσίων.

Κέντρο του Ευωνύμου ήταν ο λόφος Γερουλάνου, στους «τραχείς» Τράχωνες, όπως μαρτυρούν οι επιγραφές που έχουν βρεθεί.

Στο κτήμα Γερουλάνου οργανωμένες εκτεταμένες ανασκαφές δεν έχουν γίνει. Εκείνος που ανακάλυψε και συγκέντρωσε δείγματα του αρχαιολογικού πλούτου της περιοχής ήταν ο ίδιος ο Ιωάννης Γερουλάνος, ο οποίος ανέλαβε το 1930 τη διαχείριση και τη διεύθυνση του Κτήματος. Στη δεκαετία του '90 η έκταση των 105 στρεμμάτων που είχε απομείνει από το Κτήμα πωλήθηκε στην

imos! Made from marble also are the two charming lions that decorated a tomb monument and were found at the west foot of Pani hill. Several parts of the specific hill were used as quarries where the big limestone boulders used for the construction of the burial enclosures come from.

The remains of a middle-Byzantine makeshift household of stockbreeders were found at a quarry on Pani hill, featuring a ceramic beehive in its original place as well as both intact and broken pots. In one of those pots there were the leftovers of the people's last cooked meal: lamb head and lamb legs...

TRACHONES

As mentioned above, modern Alimos includes part of the ancient deme Euonymus. Euonymus or Euonymon occupied part of Alimos, Argynopolis, Hellinikon and Helioupolis. Its name comes from hero Euonymus, the son of Gaea and Uranus. It belonged to the Erechtheis phyle and it appears to have been a relatively densely populated deme since it elected ten members in the Athenian Boule of the Five Hundred.

The centre of Euonymus was the Geroulanos hill, at the “tracheis” (coarse) Trachones as attested from inscriptions found.

Organised extensive excavations have not been performed on the Geroulanos Estate. The person who discovered and collected specimens of the archaeological wealth of the area was Ioannis Geroulanos himself, who assumed the management of the Estate in 1930. In the 90s, the stretch of 105 acres that was left of the Estate was sold to the firm “Makro”, while the present owner is the firm “Sklavenitis”. The tombs discovered date back to the

εταιρεία «Μάκρο», ενώ σήμερα ιδιοκτήτρια της έκτασης είναι η εταιρεία «Σκλαβενίτης».

Οι τάφοι που βρέθηκαν ανήκουν στη γεωμετρική, αλλά και στην κλασική περίοδο, ενώ οι σημειώσεις του Γερουλάνου κάνουν λόγο για λείψανα σπιτιών, ίχνη τείχους πιθανής ακροπόλεως, αύλακες αμαξοτροχιών και πολλές πήλινες κυψέλες μελισσοκομίας. Ιδιαίτερη εντύπωση είχε προξενήσει το αρχαίο τεχνικό έργο εγκιβωτισμού του ρέματος Τραχώνων. Έχουν, επίσης, περισυλλεγεί από το κτήμα προϊστορικά εργαλεία από οψιδιανό και θραύσματα πήλινων αγγείων όλων των χρονολογικών περιόδων.

Τα εκατοντάδες αρχαία αντικείμενα της περιοχής που περιλαμβάνονταν στη συλλογή του Ιωάννη Γερουλάνου, σήμερα φυλάσσονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά. Ευχή όλων μας, να γίνει κάποτε ένα Αρχαιολογικό Μουσείο και στον Άλιμο, όπου και θα επαναπατρισθούν τα ευρήματα...

ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΥΩΝΥΜΟΥ

Το 1973, έξω από τον σημερινό περίβολο του Κτήματος Γερουλάνου, ήρθε στο φως το αρχαίο θέατρο του Δήμου Ευωνύμου, χωρητικότητας 2.500 θεατών. Τοποθετείται χρονολογικά στον 5ο αιώνα π.Χ. και αποτελεί εύρημα εξαιρετικού ενδιαφέροντος. Η ορχήστρα του δεν είναι κυκλική, όπως η συνήθης ορχήστρα των αρχαίων θεάτρων, αλλά ορθογώνια. Επίσης, το κτήριο της σκηνής του είναι το παλαιότερο σκηνικό κτίσμα που έχει διατηρηθεί.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από μια επιγραφή που βρέθηκε στην ορχήστρα και αναφέρει τον Ολυμπιόδωρο, τον γιο του Διοτίμου, γνωστό Ευωνυμέα, επιβεβαιώθηκε η ταύτιση της περιοχής με τον αρχαίο Δήμο Ευώνυμον.

Από τον γλυπτό διάκοσμο της ορχήστρας βρέθηκαν ακρωτηριασμένα δύο μαρμάρινα αγάλματα του θεού Διονύσου, προστάτη

geometric as well as the classical era, whereas Geroulanos's notes report ruins of houses, traces of a citadel wall most probably, cart-wheel grooves and numerous ceramic beehives.

Notable is the ancient technical work to cover the Trachones stream. In addition, there have been collected prehistoric obsidian tools and ceramic vessel fragments of all chronological periods.

The hundreds of ancient finds of the area that comprise, the collection of Ioannis Geroulanos are hosted in the Archaeological Museum of Piraeus.

Everyone's wish is that an Archaeological Museum is built in Alimos where the finds will repatriate...

THE ANCIENT THEATRE OF EUONYMUS

In 1973, outside the Geroulanos Estate modern enclosure, the ancient theatre of the deme of Euonymus with a capacity of 2,500 spectators came to light. It dates back to the 5th century B.C. and constitutes a discovery of great interest. The orchestra of the theatre is not circular in shape as it was common for the ancient theatres; it is rectangular. Moreover, the structure of the stage is the oldest stage structure that has survived.

It is worth noting that, from an inscription found at the orchestra mentioning Olympiodoros, the son of Diotimos who is known to come from Euonymus, the identification of the area with the ancient deme of Euonymus was documented.

From the sculptured decoration of the orchestra there were

του αμπελιού, του κρασιού, του θεάτρου, της χαράς και της διασκέδασης. Το θέατρο εγκαταλείφθηκε τον 3ο αιώνα π.Χ. εξαιτίας του Χρεμωνιδείου πολέμου, αλλά και εξαιτίας της κακής του φυσικής θέσης, καθώς η τοποθεσία όπου βρισκόταν πλημμύριζε συνεχώς, όπως ακριβώς συμβαίνει και σήμερα. Με το πρόβλημα των πλημμυρών πρέπει να σχετίζεται και ο, κατοπινής εποχής, αγωγός απορροής υδάτων που βρέθηκε 50 μέτρα νότια του θεάτρου. Ο αγωγός είχε κατασκευαστεί από μικρούς λίθους και κομμάτια κεραμίδων μπηγμένα σε παχύ στρώμα λάσπης, ενώ το λίθινο φρεατίό του ήταν τετράγωνο.

ΔΥΟ ΠΡΩΤΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΙ ΝΑΟΙ

Οι πρώτοι χριστιανικοί ναοί που οικοδομήθηκαν τον 5ο και 6ο αιώνα μ.Χ., όταν πλέον είχαν σταματήσει οι διωγμοί και η Εκκλησία μπορούσε να αναπτυχθεί ελεύθερα, ονομάζονται «παλαιοχριστιανικές βασιλικές». Στην περιοχή του Αλίου έχουμε δύο τέτοιους ναούς.

Η παλαιοχριστιανική βασιλική του Αλιμούντος είχε κτιστεί στη θέση του αρχαίου Θεσμοφορίου στον λόφο της Αγίας Άννας. Ανασκάφτηκε το 1929 κι έτσι είμαστε σε θέση να έχουμε την εικόνα της κάτοψης του ναού. Ήταν αρχικά μονόκλιτη βασιλική κι αργότερα έγινε τρίκλιτη. Δυστυχώς, τα οχυρωματικά έργα των Γερμανών επί Κατοχής εξαφάνισαν τα ίχνη και του Θεσμοφορίου και της βασιλικής. Η μαρμάρινη στρογγυλή Τράπεζα Προθέσεως με χαραγμένο σταυρό στο κέντρο που είχε ανευρεθεί στις ανασκαφές φυλάσσεται σήμερα στο Βυζαντινό Μουσείο.

Η δεύτερη βασιλική υπήρχε στη θέση όπου βρίσκεται σήμερα ο Ιερός Ναός της Ζωοδόχου Πηγής. Στην αυλή του σημερινού ναού μπορεί κανείς να δει τα ερείπιά της. Είναι πιθανό κι αυτή η βασιλική να είχε κτιστεί στη θέση αρχαίου ιερού, μια που το

found two headless marble statues of god Dionysus, the patron of vines, wine, the theatre, pleasure and fun.

The theatre was abandoned in the 3rd century. B.C. due to the Chremonidian war as well as due to its bad location since the site it was built used to flood frequently, exactly as it floods nowadays. The later drainage system found 50 metres to the south of the theatre must be associated with the flooding problem. The canal was constructed with small stones and tile pieces built in a thick layer of mud while its stone gully was square in shape.

TWO EARLY-CHRISTIAN CHURCHES

The two early-Christian churches built in the 5th and 6th century A.D., when persecutions had ended and the Church could develop freely, are called “palaeochristian basilicas”. There are two churches of the kind in Alimos.

The palaeochristian basilica of Halimous was constructed on the site of the ancient Themosphorio, on the hill of Aghia Anna. It was unearthed in 1929 and therefore we can have the plan view of the church. Initially, it was a one-naved basilica which became three-aisled later on. Unfortunately, the German fortification works during the Occupation obliterated both the Thesmophorion and the basilica traces. The circular marble Altar bearing an inscribed cross at the centre which was discovered during the excavations is hosted in the Byzantine Museum at present.

The second basilica was on the site of the present Holy Church of Zoodochos Pigi. Its remains can be seen in the yard of the present church. It is probable that this basilica had also been erected on the site of an ancient sanctuary since its building materials belong to an ancient structure. It was a small, one-naved

οικοδομικό υλικό της προέρχεται από αρχαίο οικοδόμημα. Ήταν ναός μικρός, μονόκλιτος και κοιμητηριακός, όπως φαίνεται από τους δέκα τάφους που βρέθηκαν στον νάρθηκά του.

Αρκετά αργότερα, μεταξύ 12ου και 17ου αιώνα κτίζεται ο Ιερός Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου, που βρίσκεται στο Κτήμα Γερουλάνου και ο μικρός καμαροσκέπαστος ναός του Αγίου Κοσμά, με τοιχογραφίες που σώζονται μέχρι σήμερα.

BYZANTIO KAI TOYPKOKPATIA

Στους έντεκα αιώνες της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας η παραλιακή ζώνη της Αττικής αποδυναμώνεται, κυρίως επειδή υφίσταται τις επιθέσεις και τις λεηλασίες των πειρατών. Μαρασμός, παρακμή κι εγκατάλειψη, ενώ οι λιγοστοί κάτοικοι ασχολούνται με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία.

Στην Τουρκοκρατία όλη η γη της Αττικής ανήκε στον σουλτάνο. Τη θρησκευτική και τη δικαστική εξουσία είχε ο μουφτής, ανώτερος μουσουλμάνος κληρικός. Ο μουφτής Ιμπραήμ Χαμζά μπέης κατείχε μεγάλο μέρος του Αλίμου και όμορων περιοχών. Από αυτόν έλαβε το όνομά του το γειτονικό Μπραχάμι, ενώ η περιοχή του Ελληνικού είχε την ονομασία «Χασάνι», μια και αποτελούσε περιουσία του Χασάν μπέη.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Μετά τη σύσταση του νέου ελληνικού κράτους, οι Τούρκοι, προτού αποχωρήσουν, πουλάνε όσο όσο τις περιουσίες τους. Στην περιοχή του Αλίμου τεράστιες εκτάσεις περιέρχονται στην ιδιοκτησία του Ανδρέα Λουριώτη (1789-1854), συνεργάτη του Μαυροκορδάτου. Μεγάλες εκτάσεις γης αγόρασαν επίσης ο Τζανέτος, ο Κωνσταντινουπολίτης έμπορος Αλέξανδρος Κοντόσταυλος, πολλοί караβοκύρηδες από τα νησιά, αλλά και ο Γιάννης

cemetery church as evidenced by the ten tombs found in its narthex.

Considerably later in time, between the 12th and 17th centuries, the Holy Church of the Presentation of Mary located on the Geroulanos Estate and the small vaulted church of Aghios Kosmas were erected featuring well-preserved murals.

BYZANTIUM AND THE OTTOMAN OCCUPATION

During the eleven centuries of the Byzantine Empire, the coastal zone of Attica is weakened mainly because of pirate attacks and looting. Impoverishment, decline and abandonment while the few residents are farmers, stockbreeders and fishermen.

During the Ottoman Occupation the entire Attica land belonged to the sultan. Religious and justice power was under the mufti, a superior Muslim official. Mufti Ibrahim Hamza bey owned a large part of Alimos and the vicinity. Neighbouring Brahami took its name after him while the area of Hellinikon used to be called “Hasani” as it was the property of Hasan bey.

THE INDEPENDENT GREEK COUNTRY

After the establishment of the new Greek country and before departing, the Turks sold their property at no cost. In Alimos, vast areas become the property of Andreas Louriotis (1789 – 1854), a collaborator of Mavrokordatos. Vast stretches of land were also bought by Tzanetos, by the merchant Alexandros Kontostavlos from Constantinople, by many ship owners from the islands as well as by Yannis Makriyannis, the 1821 Revolution hero! At a cost

Μακρυγιάννης, ο αγωνιστής της Επανάστασης του 1821! Ο Μακρυγιάννης αγόρασε έναντι 2.750 δραχμών την έκταση που σήμερα περικλείεται από τις οδούς Καλαμακίου, Θεμιστοκλέους, Κανάρη, Φιλελλήνων, Κονδύλη, Μεγίστης και Θουκυδίδου. Ο Χασάν μπέης φεύγοντας παραχώρησε στις αδελφές Καραγιαννοπούλου τμήμα της περιοχής...

Οι Αρβανίτες καλλιεργητές των κτημάτων των Τούρκων γαιοκτημόνων μετά την απελευθέρωση καλούν κι άλλους Αρβανίτες από τα Μέθανα. Η περιοχή είναι εξαιρετικά αραιοκατοικημένη και απομονωμένη λόγω του κακού οδικού δικτύου και της παρουσίας ληστών. Επί Όθωνος, ο Άλιμος υπάγεται στον Δήμο Αθηναίων. Το 1890 κατασκευάζεται από την οικογένεια Αναγνωστοπούλου το παλαιότερο σωζόμενο κτήριο της περιοχής στην οδό Λυκούργου 4.

Ο Άλιμος αρχίζει να αναπτύσσεται στις αρχές του 20ού αιώνα. Ονομάστηκε αρχικά Συνοικία Συγγρού. Το 1905 κτίστηκε η πρώτη εκκλησία στο ύψωμα, όπου σήμερα βρίσκεται ο ναός της Μεταμορφώσεως. Οι αμπελουργοί της περιοχής έφερναν κάθε χρόνο στις 6 Αυγούστου τα πρώτα σταφύλια τους στον ναό για να εξασφαλιστεί η καλή σοδειά. Τα αρχαία έθιμα των Θεσμοφορίων έχουν πια γίνει χριστιανική συνήθεια!

Τα ρέματα ποτίζουν τα χωράφια, που καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής, γεμάτα στάρι, κριθάρι και βρόμη. Ελιές, φιστικιές, συκιές κι αμπέλια ολοκληρώνουν την εικόνα, ενώ στη θάλασσα αφθονούν οι καλαμιές, που έχουν χαρίσει στην περιοχή το προσωνύμιο «Καλαμάκι». Επί Βενιζέλου πραγματοποιούνται απαλλοτριώσεις μεγάλων κτημάτων και δίνεται η ευκαιρία για ανάπτυξη. Το 1912, ο Γερμανός Γκρόμαν κατασκεύασε την πρώτη βίλα της περιοχής, μετά το γάμο του με την κόρη του Καλαμακιώτη κτηματία Ζάννου. Από τις πικροδάφνες των κήπων του, όλη η περιοχή ονομάστηκε «Πικροδάφνη». Ο Κεφαλονίτης για-

of 2,750 drachmas, Makriyannis bought the area which is presently defined by the streets Kalamakiou, Themistokleous, Kanari, Philellinon, Kondyli, Megistis and Thoukididou. On departing, Hasan offered part of the area to the Karayannopoulou sisters....

The Arvanites farmers in the fields of the Turk landowners summon more Arvanites from Methana after liberation. The area is extremely sparsely populated and isolated due to the poor roads and the presence of bandits.

Under King Otto, Alimos becomes part of the municipality of Athens. In 1890, the oldest preserved structure of the area is built by the Anagnostopoulos family at 4 Lykourgou street.

The development of Alimos began in early 20th century. Initially it was called Syngrou District. The first church was built on the elevation, where the church of the Transfiguration is located now, in 1905. The vine growers would bring their first grapes to the church on 6 August every year to ensure a good harvest. The ancient Thesmophoria rites have already become a Christian custom! The streams water the fields that occupy the largest part of the area and are sowed with wheat, barley and oat. Olive trees, pistachio trees, fig trees and vineyards complete the picture, whereas the seaside is full of reeds (kalamia), which gave the area the name Kalamaki.

Under Venizelos, expropriations of large estates take place and there is offered the opportunity for development. In 1912, German Gromann erected the first mansion in the area after his marriage to the daughter of landowner Zannos from Kalamaki. It is because of the oleanders (pikrodafni) in his garden that the entire area was called “Pikrodafni”. The Cephalonian doctor, Marinos Geroulanos, buys Kato Trachones stretch where he creates a pioneering farming unit. The estate reached the point

τρός, Μαρίνος Γερουλάνος, αγοράζει τους Κάτω Τράχωνες, όπου και θα δημιουργήσει πρότυπη αγροτική μονάδα. Το κτήμα έφτασε να συντηρεί 40 περίπου οικογένειες και περισσότερους από 70 εργάτες. Ο εύπορος Αθηναίος εργολάβος Νικόλαος Μαλτέζος, μετέπειτα πρώτος πρόεδρος της κοινότητας Καλαμακίου, κατασκευάζει το 1916 την κατοικία του στην οδό Ερμού και άλλες τρεις πέτρινες κατοικίες. Σε μία από αυτές εγκαταστάθηκε αργότερα ο κινηματογραφιστής Φίνος, ο οποίος μετέτρεψε τον χώρο σε κινηματογραφικό στούντιο. Ο γνωστός μόδιστρος Τσούκλος έκτισε μια πυργοειδή κατοικία – σύμβολο της περιοχής, όπου διέμενε για ένα διάστημα ο μεγάλος ποιητής Άγγελος Σικελιανός.

Ο ράφτης των βασιλικών ανακτόρων, Τσόχας, ο Τσολάκης, ο Τσόρος, η οικογένεια Ανδριώτη, που κτίζει το ιδιωτικό εκκλησάκι των Ταξιαρχών, η οικογένεια Πικρού, οι Ολλανδοί αδελφοί Φαν Βάικ βρίσκουν στον Άλιμο το ήσυχο αραιοκατοικημένο προάστιο που αναζητούσαν, και κτίζουν εδώ τις πολυτελείς βίλες τους.

Το 1926 λειτουργεί το 1ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμακίου. Πρώτη ιστορική δασκάλα του σχολείου ήταν η δεκαεφτάχρονη τότε Σοφία Σούμα-Παυλάκη!

Το 1927 ο οικισμός Καλαμακίου αποσπάται διοικητικά από το Μπραχάμι και αναγνωρίζεται ως αυτόνομη κοινότητα. Ο Κτηματικός Σύνδεσμος «Αλιμούσιος» έχει παίξει ιδιαίτερο ρόλο σ' αυτήν την αναγνώριση.

Βασικά προβλήματα η υδροδότηση, με όσους δεν είχαν την πολυτέλεια του πηγαδιού ν' αγοράζουν το νερό από τους νερολάδες, η ηλεκτροδότηση και η έλλειψη οδικού δικτύου. Ωστόσο, σιγά σιγά τα προβλήματα ξεπερνιούνται. Έρχονται οι πρώτοι γιατροί, ο Λογοθετόπουλος, ο Σπηλιόπουλος, ο Πικρός, ανοίγουν τα φαρμακεία του Ιωαννίδη και του Τζιβανίδη, το παντοπωλείο του Σκιαδά, ο φούρνος του Λουκέα...

of providing for about 40 families and more than 70 workers. The well-off Athenian contractor Nikolaos Maltezos, the later on first president of the community of Alimos, builds his residence in Ermou street as well as three more stone houses in 1916. The cinematographer Finos settled in one of these which he turned into a filming studio. The celebrated designer Tsouchlos erected a tower-like residence – a landmark of the area – where the great poet Sikelianos lived for a while.

The royal palace tailor Tsochas, Tsolakis, Tsoros and the Andrioti family, who built the private chapel of Taxiarches, the Pikrou family, the Dutch brothers Fan Vaik find the peaceful, sparsely populated suburb they were looking for in Alimos and erect their luxurious villas here.

In 1926, the 1st Primary School of Kalamaki opens. The first historical school teacher was seventeen-year-old then Sophia Souma-Pavlaki!

In 1927, the Kalamaki settlement is administratively detached from Brahami and recognised as an autonomous community. The Real Estate Association “Alimousios” has had a particular contribution to this recognition.

Crucial issues were water supply, which led those that could not afford to have a well to buy water from water carriers, power supply and lack of roads. However, these issues are gradually overcome. The first doctors, Logothetopoulos, Spiliopoulos, Pikros, settle in the area, the pharmacies of Ioannidis and Tzivanidis, Skiadas's grocery and Loukeas's bakery open...

At the seaside, there open restaurants and fish-taverns where Eleftherios Venizelos used to give dinners at the “Kritikos” tavern owned by Loukoyannakis, whereas the royal family used to frequent “Aegli” owned by Sakellarios. In the same period,

Στην παραλία ζυθεστιάτορια και ψαροταβέρνες, με τον Ελευθέριο Βενιζέλο να παραθέτει γεύματα στην ταβέρνα «Κρητικός» του Λουκογιαννάκη, ενώ η βασιλική οικογένεια σύχναζε στο εστιατόριο «Αίγλη» του Σακελλάριου. Την ίδια εποχή ανοίγει και η θρυλική «Νεράιδα», αρχικά ως παραλιακό εστιατόριο. Το Καλαμάκι γίνεται γνωστό και αναπτύσσεται οικονομικά και οικιστικά. Η φυσική του ομορφιά, η ηρεμία και η δροσιά που προσφέρει μαζί με την πεντακάθαρη θάλασσά του το καθιστούν ιδανικό προορισμό για τις καλοκαιρινές εκδρομές των Αθηναίων.

Το 1928 γίνεται το πρώτο «σχέδιο πόλεως» του Καλαμακίου που περιλάμβανε την παραλιακή, από την Πικροδάφνη μέχρι το αεροδρόμιο και σε βάθος μέχρι την οδό Λυσιστράτους.

Είκοσι μήνες μετά την αναγνώριση της κοινότητας Καλαμακίου αποσπάστηκε από αυτήν ο συνοικισμός Κομνηνοί. Λίγο αργότερα, η έκταση των Κομνηνών απαλλοτριώθηκε για την κατασκευή του αεροδρομίου του Ελληνικού. Το 1930 αποσπάστηκε από το Καλαμάκι και ο συνοικισμός του Ελληνικού, τα σημερινά Δικηγορικά.

Το 1936 εγκρίνεται από την κυβέρνηση το σχέδιο ρυμοτομίας του συνοικισμού «Άλιμος», καθώς και του νεοσύστατου συνοικισμού «Τράχωνες». Μέχρι το 1940 η περιοχή γνωρίζει ραγδαία αύξηση του πληθυσμού.

ΚΑΤΟΧΗ

Την περίοδο της Κατοχής το Καλαμάκι νιώθει έντονα τη γερμανική παρουσία εξαιτίας της γειτνιάσής του με το αεροδρόμιο του Ελληνικού. Πολλές κατοικίες, κυρίως βίλες, επιτάχθηκαν. Επειδή, όμως, αξιωματούχοι του γερμανικού στρατού διαμένουν κατά τη διάρκεια της Κατοχής στην περιοχή, το Καλαμάκι αποφεύγει τους εκτενείς βομβαρδισμούς.

Ο Άλιμος έδωσε το παρών στην Εθνική Αντίσταση. Ο γιατρός

legendary “Neraida” opens, initially as a seaside restaurant. Kalamaki becomes known and develops both economically and residentially. Its natural beauty, the peace and coolness it has, along with its crystal-clear sea make it an ideal destination for the Athenians’ summer trips.

In 1928, the first “urban plan” for Kalamaki is drawn, including the seaside avenue from Pikrodafni up to the airport and reaching deep up to Lysistratous street.

Twenty months after the recognition of the community of Kalamaki, the Komninoi district was detached. A while later, the Komnenon stretch was expropriated in favour of the construction of the Hellinikon airport. In 1930, the settlement of Hellinikon, present Dikigorika, was also detached.

In 1936, the government approves of the zoning plan for the “Alimos” settlement as well as that for the newly-formed “Trachones” settlement. The area’s population grew rapidly until 1940.

THE OCCUPATION

During the Occupation, Kalamaki strongly feels the presence of the Germans due to the neighbouring airport of Hellinikon. Numerous residences, mainly mansions, were requisitioned. Nevertheless, due to the fact that officials of the German army lived in the area during the occupation, Kalamaki is protected from extensive bombarding. Alimos checked in the National Resistance. In Paleo Faleron, doctor Yannatos established a resistance cell in which many Kalamaki residents participated. Siblings Takis and Eleni Stephanidi, aged 17 and 15, organised a strong resistance group despite their young age. It is claimed that in one risky operation of theirs they managed to empty 1,500 barrels with

Γιαννάτος ίδρυσε στο Παλαιό Φάληρο αντιστασιακό πυρήνα, στον οποίο συμμετείχαν πολλοί Καλαμακιώτες. Τα αδέρφια Τάκης και Ελένη Στεφανίδη, 17 και 15 χρονών, παρά τη μικρή τους ηλικία, σύστησαν ισχυρή αντιστασιακή ομάδα. Μνημονεύεται ότι σε μια ριψοκίνδυνη εξόρμησή τους κατόρθωσαν να αδειάσουν 1500 βαρέλια βενζίνης που προορίζονταν για τον εφοδιασμό των γερμανικών αεροπλάνων.

Ο στρατιωτικός ηγέτης του Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού (ΕΛΑΣ), Στέφανος Σαράφης, κατοικούσε μόνιμα στο Καλαμάκι, στην οδό Χρυσοστόμου Σμύρνης 4.

Το 1942 η κοινότητα Παλαιού Φαλήρου προάγεται σε Δήμο και η κοινότητα Καλαμακίου εντάσσεται σ' αυτόν. Το 1945 γίνεται ανασύσταση της κοινότητας Καλαμακίου.

ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Κατά τις δεκαετίες 1950-1960 ο πληθυσμός στην κοινότητα Καλαμακίου αυξάνεται κατά 200%. Δημιουργούνται οι συνοικισμοί δημοσίων υπαλλήλων, εκτελωνιστών, εφοριακών, χημικών μηχανικών κ.λπ., αλλά και οι συνοικισμοί των Κυθηρίων, των Κεφαλονιτών, των Κωνσταντινουπολιτών και των Αιγυπτιωτών.

Στη δεκαετία του '60 η περιοχή από ήσυχο προάστιο γίνεται σύγχρονη πόλη, ενώ επιχωματώνεται η ακτή του Ζέφυρου και δημιουργείται η μεγάλη μαρίνα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού. Το 1968 η κοινότητα Καλαμακίου δίνει τη θέση της στο σύγχρονο Δήμο Αλίμου, που ιδρύεται με Βασιλικό Διάταγμα και έχει τα διοικητικά όρια που ισχύουν μέχρι σήμερα.

petrol which were meant for the supply of the German airplanes.

The military leader of the Greek People's Liberation Army (ELAS), Stephanos Sarafis, lived in Kalamaki permanently, at 4 Chrysostomou Smyrnis street.

In 1942, the community of Paleon Phaleron becomes a municipality and the Kalamaki community becomes a part of it administratively. In 1945 the Kalamaki community re-establishes.

POST-WAR YEARS

During the 50s and the 60s, the population in the community of Kalamaki increases by 200%. Settlements of civil servants, customs officers, tax officers, chemical engineers as well as of Kytherians, Cephalonians, Constantinopolitans and Egyptians are established.

In the '60s the peaceful suburb becomes a modern town while Zephyrus coast is filled in, and the large marina of the Hellenic Organisation of Tourism is constructed. In 1968, the community of Kalamaki becomes the contemporary municipality of Alimos, which is established by a Royal Decree and has the same administrative boundaries as nowadays.

Ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου (Παναγίτσα) στον Παλιό Άλιμο.
Κατά την ανέγερση του ναού, το 1945 συνέβαλε στη δαπάνη, μεταξύ άλλων,
και η οικογένεια Εμ. Μπενάκη.

*The Church of the Assumption of Mary (Panagitsa) in Old Alimos district.
The Em. Benaki family, among others, contributed to the cost of the church
construction in 1945.*

*Ο Ιερός Ναός Αγίου Παντελεήμονος
δεσπόζει στο Άνω Καλαμάκι.
The Holy Church of Aghios Panteleimon
dominates Ano Kalamaki area.*

Η πλατεία Εκτελωνιστών.
Ekteloniston square.

Η πλατεία Εκτελωνιστών.
Ekteloniston square.

*Η ΝΑ πλευρά του
λόφου Πανί με χώρους
πρασίνου, αθλητισμού
και αναψυχής.*

*The SE side of Pani hill
featuring green areas
and sports and recreation
facilities.*

Άποψη πρώην αεροδρομίου από τον λόφο Πανί.
View of the former international airport from Pani hill.

*Η αρχοντική κατοικία του Γερουλάνου, περιστοιχισμένη από το δάσος.
Κάτω διακρίνονται ο Ιερός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου
και βοηθητικά κτίσματα της κατοικίας.*

*The Geroulanos' mansion surrounded by the forest.
At the bottom there can be seen the Holy Church of the Assumption
of Mary (Koimisi tis Theotokou) and outhouses of the residence.*

Δεξιά: Ο βυζαντινός ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου,
δίπλα από τα βοηθητικά κτίσματα της οικίας Γερουλάνου.
Επάνω: Ο θόλος του Ιερού της Βασιλικής.
On the right: The Byzantine church of the Assumption
of Mary next to the outhouses of the Geroulanos's residence.
Above: The dome of the Basilica Sanctuary.

*Αρχαίο θέατρο Ευωνύμου.
 Διακρίνεται η ορθογώνια ορχήστρα,
 οι πάροδοι και οι θρόνοι της προεδρίας.
 The ancient theatre of Euonymon.
 The rectangular orchestra, the parodoi
 (passageways) and the presidency
 thrones can be seen.*

*Βάθρο αγάλματος στο αρχαίο θέατρο.
 Το άγαλμα φιλοξενείται
 στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά.
 A statue pedestal in the ancient theatre.
 The statue itself is hosted in the
 Archaeological Museum of Piraeus.*

Αρχαίο θέατρο Ευωνύμου.
The ancient theatre of Euonymon.

*Ρωμαϊκό πηγάδι, τμήμα
ερειπωμένης οικίας, στην
οδό Αρχαίου Θεάτρου.
A Roman well, part of a
ruined house in Ancient
Theatre street.*

Δεξιά: Κατάλοιπα πρωτοχριστιανικής βασιλικής
(5ος-6ος αι. μ.Χ.) στο προαύλιο
του σύγχρονου Ιερού Ναού Ζωοδόχου Πηγής.
On the right: Remains of an early-Christian basilica
(5th – 6th c. A.D.) at the yard of modern
Holy Church of Zoodochos Pigi.

Αρχαίο λατομείο στον λόφο Πανί.
An ancient quarry on Pani hill.

Κορυφή λόφου Πανί.
The top of Pani hill.

Λεπτομέρειες του βυζαντινού ναού των Εισοδίων της Θεοτόκου στο κτήμα Τραχώνων.

Details from the Byzantine church of the Presentation of Mary in the Trachones estate.

Ο ιστορικός ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου
Τραχώνων είναι το μοναδικό ακέραια σωζόμενο
βυζαντινό μνημείο στα νότια προάστια της Αθήνας.
*The historic church of the Presentation of Mary in
Trachones is the only entire Byzantine monument
surviving in the southern suburbs of Athens.*

Ένα από τα πολλά
ρέματα του Αλίου, το
ρέμα Τραχώνων.
One of the numerous
brooks in Alimos, the
Trachones brook.

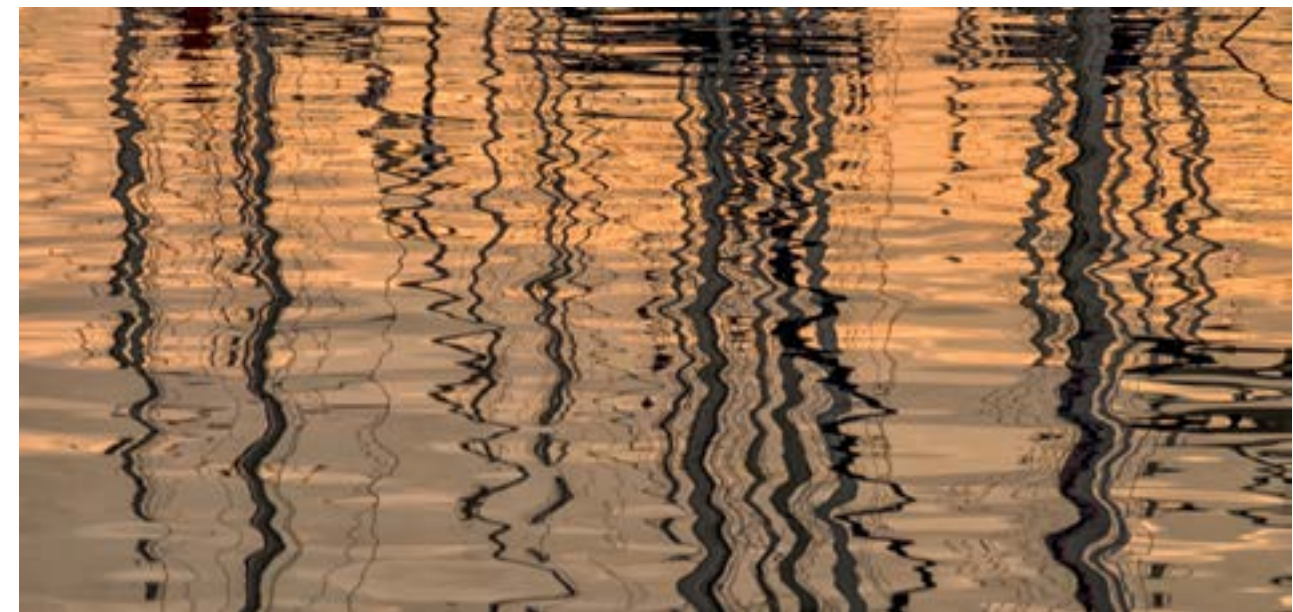
Η οργανωμένη ακτή
και η λεωφόρος Ποσειδώνος.
Δεξιά διακρίνεται η λεωφόρος Αλίου.

*The organised beach and Poseidonos avenue.
Alimos avenue can be seen on the right.*

Λεωφόρος Ποσειδώνος και δεξιά η είσοδος
στη Μαρίνα Αλίμου.

*Poseidonos avenue and the entrance
to Alimos Marina on the right.*

*Μαρίνα Αλίου, η μεγαλύτερη της Ελλάδας και της ΝΑ Ευρώπης.
Alimos Marina, the biggest in Greece as well as in Southeastern Europe.*

Οργανωμένη ακτή του Αλίμου.
The Alimos organised beach.

Χιλιάδες κάτοικοι του Αλίμου και τουρίστες
επισκέπτονται το καλοκαίρι την οργανωμένη πλαζ.
*Thousands of Alimos residents and tourists
visit Alimos organised beach in the summer.*

*Α΄ ακτή Αλίου.
A' Alimos beach.*

Το ακρωτήριο του Αγίου Κοσμά (Κωλιάς Άκρα).
The Aghios Kosmas peninsula (Kolias Akra).

*Η περιοχή του Αγίου Κοσμά
και το πρώην αεροδρόμιο Ελληνικού.*

*The Aghios Kosmas area
and the former airport of Ellinikon.*

*Η Μαρίνα Αλίμου και το παραλιακό
μέτωπο μέχρι τον Άγιο Κοσμά.
The Alimos Marina and the seafront
area up to Aghios Kosmas.*

*Αριστερά το Συμμαχικό Κοιμητήριο
και δεξιά η Μαρίνα.*

*The Allied War Cemetery on the left
and the Marina on the right.*

Συμμαχικό Στρατιωτικό Νεκροταφείο Αλίου.

The Alimos Allied War Cemetery.

Στο Συμμαχικό Νεκροταφείο αναπαύονται και μνημονεύονται πεσόντες στρατιώτες της Κοινοπολιτείας, που πέθαναν στην Ελλάδα κατά τις επιχειρήσεις του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

In the Allied War Cemetery there rest and are commemorated fallen soldiers of the Commonwealth who died in Greece during the military operations of World War 2.

Διακρίνονται από αριστερά η περιοχή Εκτελωνιστών,
η λεωφόρος Ιωνίας, η περιοχή Κυθηρίων και το γήπεδο Τραχώνων.
*On the left there can be seen Ekteloniston area, Ionias avenue,
Kytherion area and the football field of Trachones.*

Περιοχή Εκτελωνιστών - Άνω Καλαμακίου. Δεξιά κάτω, η λεωφόρος Θεομήτορος.
Ekteloniston area - Ano Kalamaki. Bottom right, Theomitoros avenue.

Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου (Θεομήτορος).
Holy Church of the Assumption of the Mary (Theomitoros).

*Ιερός Ναός Παναγίας Μυρτιδιώτισσας στη λεωφόρο Κυθηρίων.
The Holy Church of Panaghia Myrtidiotissa in Kytherion avenue.*

Προτομή Μαντώ Μαυρογένους στον ομώνυμο πεζόδρομο.
The bust of Manto Mavrogenous in the pedestrian zone
by the same name.

Προτομή Γεωργίου Καραϊσκάκη στην ομώνυμη πλατεία.
The bust of Georgios Karaiskakis in the square
by the same name.

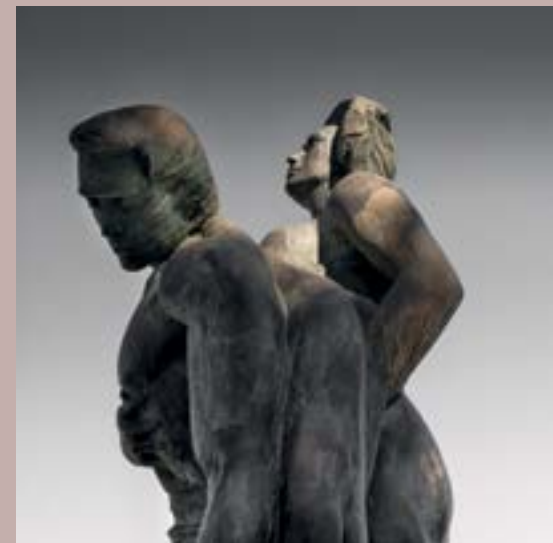

Προτομή Ελ. Βενιζέλου, στην είσοδο της πόλης
(λεωφ. Βουλιαγμένης και οδός Δωδεκανήσου).
The bust of El. Venizelos at the entrance of the town
(Vouliagmenis avenue and Dodekanissou street).

Λεπτομέρειες από το Ηρώο Πεσόντων
στην παραλία.

*Details from the War Memorial
on the seashore.*

«Ζάππειο», Σπύρος Βασιλείου (Συλλογή Δήμου Αλίου).
 «Zappion», Spyros Vassiliou (Municipality of Alimos Collection).

«Σουρεαλιστικό τοπίο», Γιώργος Δέρπαπας (Συλλογή Δήμου Αλίου).
 «Surreal landscape», Giorgos Derpapas (Municipality of Alimos Collection).

Μαθητική παρέλαση στην οδό Δωδεκανήσου.
Student parade along Dodekanissou street.

Δημοτικό Κολυμβητήριο Αλίου, από τα πιο σύγχρονα της Ελλάδας.
The Alimos Municipal Swimming pool, one of the most modern in Greece.

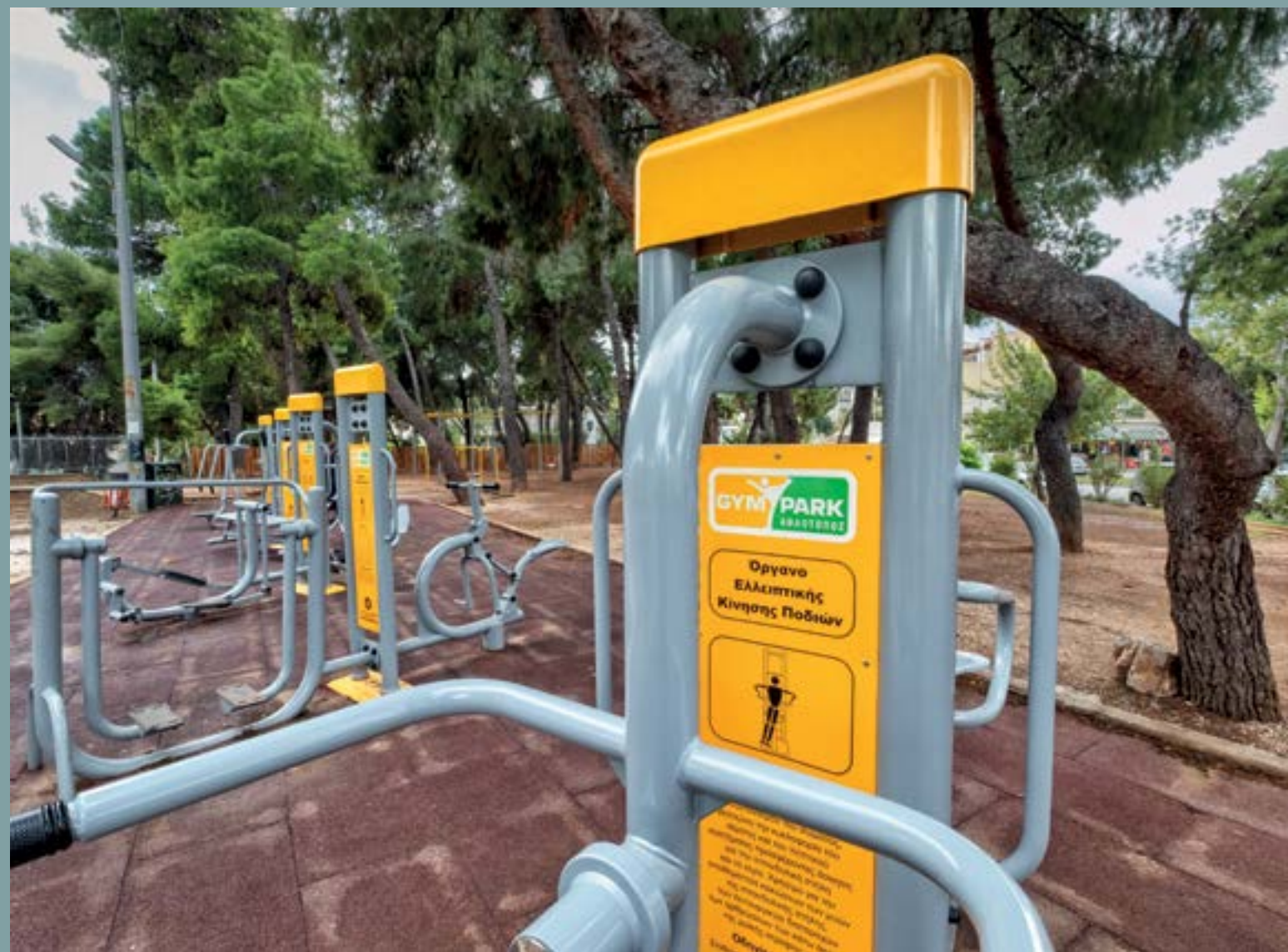
Αγώνες του Ναυτικού
Ομίλου Καλαμακίου.
Kalamaki Nautical
Club race.

*Το Δημοτικό Κολυμβητήριο Αλίου συχνά φιλοξενεί εθνικές και πανευρωπαϊκές αθλητικές διοργανώσεις.
The Alimos Municipal Swimming pool frequently hosts national and European athletic events.*

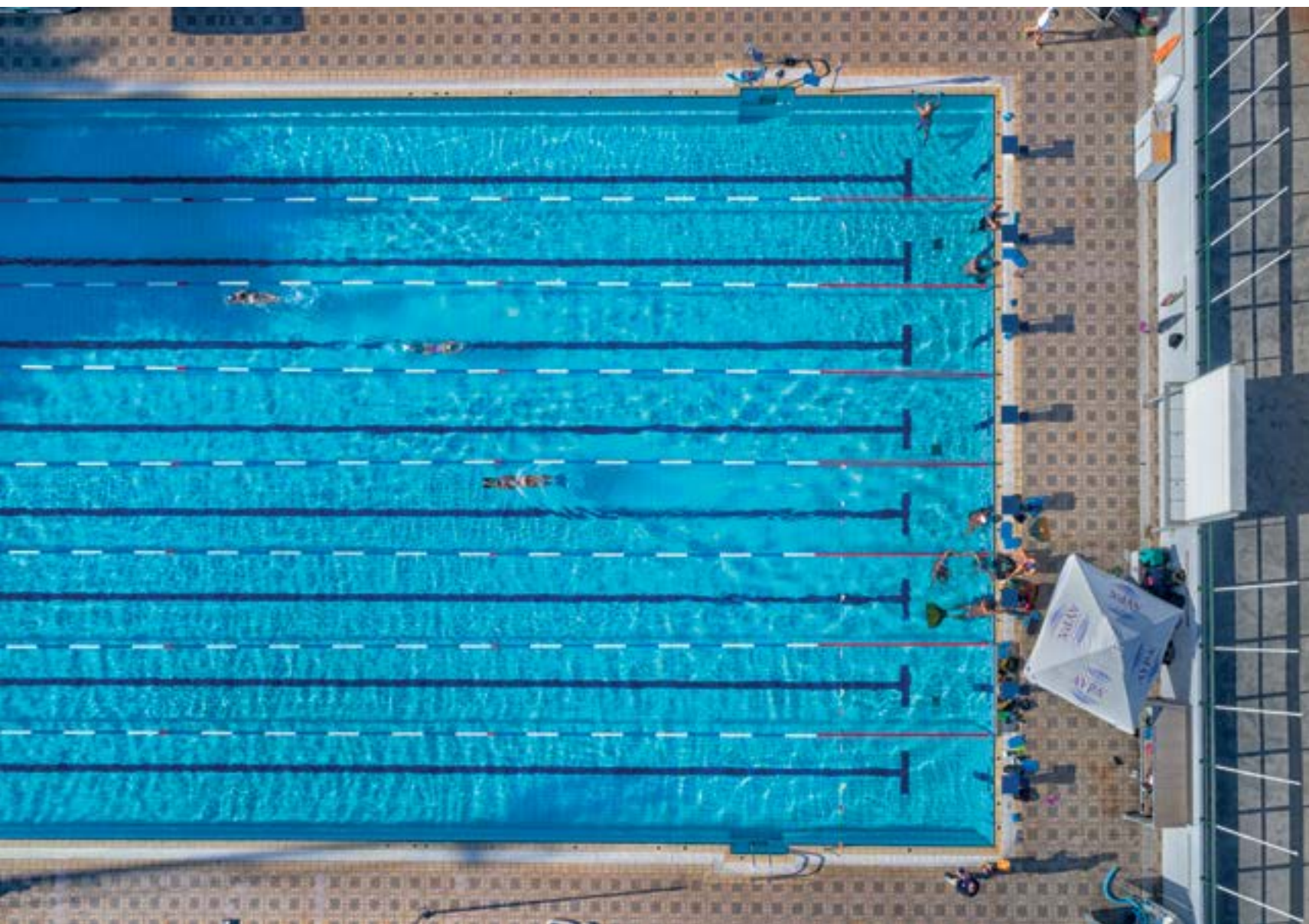

*Το γήπεδο Τραχώνων. Διακρίνεται
τμήμα του δάσους (κτήμα Γερουλάνου).
The Trachones football field. Part of the forest
(the Geroulanos estate) can be seen.*

Πλατεία Ανεξαρτησίας στην περιοχή Εκτελωνιστών.
Anexartissias square in Ekteloniston area.

Το Πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής.
The Traffic Education Park.

Πλατεία Ανεξαρτησίας
στην περιοχή Εκτελωνιστών.
Anexartissias square in Ekteloniston area.

Ο λόφος Αγίου Νικολάου. Δεξιά το εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου – Αγίου Γεωργίου και αριστερά τα γήπεδα μπάσκετ («μπασκετάκια»).

Aghios Nikolaos hill. On the left the chapel of Aghios Nikolaos – Aghios Georgios, and the basketball courts (“basketakia”) on the right.

*Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου –
Αγίου Νικολάου στον λόφο Αγίου Νικολάου.
The chapel of Aghios Georgios –
Aghios Nikolaos on Aghios Nikolaos hill.*

*Λόφος Κυθηρίων.
Kytherion hill.*

*Το Μικρό Λιμανάκι των ερασιτεχνών αλιέων.
The amateur fishermen's Small Port.*

Γλυπτό από τη σειρά «Δέντρα» του διεθνούς φήμης γλύπτη Φιλολάου Τλούπα (Philolaos) στην πλατεία Καραϊσκάκη.

A sculpture from the series “Trees” by world renowned sculptor Philolaos Tloupas (Philolaos) at Karaiskaki square.

Δεξιά: η περιοχή της πλατείας Καραϊσκάκη («Κλούβα») στο Άνω Καλαμάκι.

On the right: the area of Karaiskaki square (“Klouva”) at Ano Kalamaki.

Σταθμός ΜΕΤΡΟ «Άλιμος».

METRO station "Alimos".

Δεξιά: Σταθμός ΜΕΤΡΟ «Άλιμος».
On the right: METRO station “Alimos”.

Παιδικός Σταθμός οδού Θουκυδίδου.
Nursery school in Thoukididou street.

Η περιοχή πλατεία Θουκυδίδου στο Άνω Καλαμάκι.
Thoukididou square at Ano Kalamaki.

*Η παιδική χαρά της οδού Θουκυδίδου.
Playground on Thoukididou street.*

*Θέατρο «Μαίρη Αρώνη».
The “Mary Aroni” theatre.*

*Δεξιά: Παιδική Χαρά στον λόφο Πανί.
On the right: Playground on Pani hill.*

Παιδικός Σταθμός οδού Μανδηλαρά.
Nursery in Mandelaras street.

Παιδική χαρά πλατείας Ανεξαρτησίας.
Anexartissias Playground.

Πλατεία 3ης Σεπτεμβρίου
(οδός Καλλέργη & Ταξιαρχών).
Tritis Septemvriou square
(Kalergi & Taxiarchon street).

Γκράφιτι (λεπτομέρειες) περιμετρικά του γηπέδου Τραχώνων στη λεωφόρο Ιωνίας.
Graffiti (details) around the Trachones football field in Ionias avenue.

Προηγούμενη σελίδα: «Ίππείς»,
Αλέκος Φασσιανός (Ιδιωτική συλλογή).
Εκτέθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο Αλίμου το 2018.

Previous page: “Horsmen”,
Alekos Fassianos (Private Collection).
Exhibited in 2018, Cultural Center of Alimos.

«Θαλασσινό τοπίο»,
Σπύρος Βασιλείου (Ιδιωτική συλλογή).
Εκτέθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο Αλίμου το 2017.

“Marine Landscape”,
Spyros Vassiliou (Private Collection).
Exhibited in 2017, Cultural Center of Alimos.

Δημοτικός κινηματογράφος «Cine Άλιμος».
Municipal cinema "Cine Alimos".

Το Δημαρχείο Αλίου στην οδό Αριστοτέλους.
The Alimos Town Hall in Aristotelous street.

Έργα Τέχνης στον κήπο του Δημαρχείου.

Works of art in the Town Hall garden.

Εκδότης / Publisher
ΝΙΚΟΣ ΧΑΪΔΕΜΕΝΟΣ / NIKOS CHAIDEMENOS

Κείμενα / Texts
ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ / ANDREAS KONDYLIS

Συντονισμός υλικού / Coordinator
ΜΑΡΙΑ ΛΙΑΝΑΝΤΩΝΑΚΗ / MARIA LIANANTONAKI

Φωτογραφίες / Photos
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΕΛΟΣ - ANNY ΓΙΑΝΝΕΛΟΥ - ΝΙΚΟΣ ΧΑΪΔΕΜΕΝΟΣ
GIANNIS GIANNELOS - ANNIE GIANNELOU - NIKOS CHAIDEMENOS

Σχεδιασμός, σελιδοποίηση / Design - Layout
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΕΛΟΣ, ΒΑΝΑ ΡΟΥΣΙΩΤΗ
GIANNIS GIANNELOS, VANA ROUSSIOTI

Επεξεργασία εικόνας / Image Editing
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΟΤΑΜΙΤΗΣ, ΧΡΥΣΑ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΟΥ
DIMITRIS POTAMITIS, CHRISSA DIAMANTIDOU

Εκδοτική παραγωγή / Printing and bookbinding by
HIGHBOOKS IKE
Θεομήτορος 62δ, 17342, Άγιος Δημήτριος / Theomitoros 62d, 17342, Agios Dimitrios T.: 210 32.11.174

Αθήνα / Athens 2018

ISBN: 978-960-464-979-2

Απαγορεύεται η κάθε είδους αναδημοσίευση του φωτογραφικού υλικού σε έντυπα ή ηλεκτρονικά μέσα χωρίς την έγγραφη εξουσιοδότηση του εκδότη και του δήμου Αλίου. Οι παραβάτες διώκονται ποινικά βάσει του νόμου περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας.

